

Áron Attila

Hétköznapi

Áron Attila

Hétköznapi

Tartalomjegyzék

1. Üzenet
2. Nekem
3. Hideg van
4. Breyermayerfrigyesek
5. Evilág közepe
6. Evilág közepe - grafika
7. Ki vagy
8. Vasárnapi bor
9. Ködöl a ma
10. Csak egyvalaki
11. Abortusz
12. Halálcsata
13. Halálcsata - grafika
14. Ki megy elől
15. A Jelentéktelen
16. Férfi, kislány, hinta
17. Oktondi félnótás
18. Tudom
19. Tél is, nyár is (*Két öreg beszélget 1.*)
20. Két öreg beszélget - grafika
21. Ugyan már
22. Óév, újév (*Két öreg beszélget 2.*)
23. Legyűrve
24. Birsalmasajt (*Két öreg beszélget 3.*)
25. Hűtlen lesznek
26. Hűtlen lesznek - grafika
27. Adventi látogatás (*Két öreg beszélget 4.*)
28. Torzó
29. Farkastörténet (*Két öreg beszélget 5.*)
30. Cseresznyefám alatt
31. Cseresznyefám alatt - grafika
32. Pipacsvirág
33. Pipacsvirág - grafika
34. Készen állok
35. Nem megyek már sehova
36. Utam
37. Föllelhetetlenül
38. Föllelhetetlenül - grafika

*67 éves vagyok.
Ezt a könyvecskét azért valósítottam meg,
hogy maradjon rólam egy könnyen kézbe vehető, olvasható emlék is.
Elsősorban a családom tagjai, a rokonaim és néhány jóbarát, ismerős számára.
Azt kívánom, hogy olvassa mindenki olyan szeretettel, ahogyan én küldöm.*

Nekem

A versírás nem öröm,
Nem hamis harsogás,
Önző magamutogatás,
Nem is üdítő dallam,
Játszódó rímfaragás,
Gyáva segélyhívás,
Vagy dőre gyónás.
De kínzó gyötrellem,
Űzött dadogás,
Pusztító félelem.

Ugyan lehetne más?

Az itt vergődő jelenlét,
Élesen látó ébrenlét,
Balgán megértő mibenlét,
S az intőn fölemelt kéz,
Hogy megszólít az idő:
Meddig lehet még?

S marad, mint mindig
Egyedül csak a remény.

Hideg van...

Hideg van, testvéreim,
Ereszkedjünk a tűz mellé
És tenyerünket tegyük a földre.
S hogy meg ne fagyjanak,
Melegítsük tükrös tekintetünkben
Drága elítéltjeinket, a csillagokat is.

A Breyermayerfrigyese

Az ifjú Breyermayer Frigyes rövid ideig koncentrált, még a szemét is lehunyta, majd hosszan előre hajolva elhajította a bajonettet. A kés pörögve repült, hasítva a levegőt és hirtelen, mint ahogy a hajítás mozdulata elindult, megállt a fában. Breyermayer Frigyes meg volt elégedve a dobással. Izzadt tenyerét az oldalához törölte, közben elindult a fa felé.

„Az is fontos, hogy mélyen belemenjen a penge a fába. Mert például vegyük azt, hogy meglátok egy szárnyast és hirtelen dobok: a kés éppen csak beleáll a testébe, de amint a madár szárnyaival csapkodni kezd - a nehéz markolat még csak segít a vergődő állatnak - és a kés kihull a zsákmányból. Tehát jól bele kell dobni, hogy a penge egészen mélyre hatoljon a fába. És nem az a fontos, hogy sokat pörögjön. Sokkal jobb módszer az, amikor egészen előre dőlve és jól utána nyúlva a késnek úgy dobom, hogy minél kevesebbet fordulhasson a levegőben. Ez attól függ, milyen messze van a cél. Ha a kiszemelt állat, vagy legyen az éppen egy száraz fadarab, közel van, akkor nyilván nem kell, hogy sokat forduljon a kés. Így van a dobásban a legnagyobb erő. Simán marokra kell fogni az egész pengét, érezni kell, hogy vág az éle. Aztán szélesen, jó nagyot kell lendíteni, hosszan kísérni a karral és csak ott, elöl kell kiengedni, nehogy sokat fordulhasson.”

Miután ezzel a gondolattal igen alaposan foglalkozott, közben visszatért előbbi helyére és felállt a hatalmas, félig már elkorhadt fatörzsre és lenézve a korhadó fára, megkereste lábának a legbiztosabb helyet. Amikor úgy gondolta, hogy már kellően jól áll, figyelmét a kés kötötte le.

„Jól marokra fogom, egyszerűen megmarkolom a pengét, hogy érezzem a nyél súlyát. Igen... Most koncentrálok.”

Leeresztette a karját, jobb kezében a pengét markolva és bal kezével a markolat simára, puhára kopott fáját fogva. Úgy állt ott, mint egy szobor. - Mintha a művész, aki kifaragta, éppen hátra lépve azt keresné, hol van benne a hiba. Csönd volt az erdőben. Semmi zaj, semmi nesz nem hallatszott.

A boszorkányok az öreg fák vastag ágain aludtak, szorosan magukhoz szorítva a seprűjüket. Várták az éjszakát.

Aztán az ifjú Breyermayer Frigyes hirtelen fölemelte a karját és ellendítette a kést. Az nagyot csattanva vágódott a célba és az ifjú Breyermayer Frigyes, amikor odament, boldogan állapította meg, hogy a penge majdnem feléig fúródott a fába. Öntelten húzta ki a bajonettet és visszament a földön heverő száraz fatörzshöz. Már szinte gépszerűen végezte a mozdulatokat: fölállt a fatörzsre, koncentrált és dobott. Odaszaladt a tisztás közepén zöldellő fiatal fához, kivette a bajonettet és visszament vele a fatörzshöz.

*

Breyermayer Frigyes körbejáratta tekintetét a ritkás erdő övezte csodaszép tisztáson. A táj egyszerű volt és szép. A belőle áradó nyugalmat akaratlanul is átvette a szemlélő.

Breyermayer Frigyes főntről lassan engedte le kinyújtott jobbját. Amikor a pisztoly csöve a ragyogó azúrkék égből a horizonton határt alkotó ritkás erdőorig ért, egy pillanatra megállt a keze, aztán meghúzta a ravaszt. Csuklóját kissé fölütötte a lövés

ereje. Melléről a szeméhez emelte hatalmas katonai távcsövet, egy darabig mereven figyelt, aztán mosolyra húzódott a szája. Visszaengedte a mellére a távcsövet és kivette a pisztolyból a tárat.

A kis asztalon - aminek meglepően hosszú, keskeny lábai voltak és majdnem elérték a másfél méteres magasságot - egy nyitott dobozban töltények voltak. Ezen kívül Breyermayer Frigyes kalapja és nagygombú sétabotja is az asztalon volt. Távolabb hatalmas Rolls Roys előtt állt a lakáj, patyolatfehér kesztyűje messze virított.

Breyermayer Frigyes újabb töltényeket nyomott a tárba, majd olyan biztos mozdulattal, melyen látszott, hogy nem először csinálja, visszalökte a pisztoly agyába. Letette a fegyvert az asztalra és kimért mozdulatokkal följebb húzta kezén a finom bőrkesztyűt. Aztán fölemelve a pisztolyt, jól megmarkolta annak agyát, könyökből megemelte az alkarját, hogy érezze a fegyver súlyát. Másik karját lazán ellógatta az oldala mellett. Pár pillanatra a fegyvert tartó kezét is maga mellé engedve, lehunyta szemmel koncentrált. Aztán magasan a feje fölé emelte kinyújtott karját és lassan kezdte leengedni a fegyvert. Amikor a pisztoly csöve az egyszínű kékségből a hol sötétebb, hol világosabb zöld színű térbe került, egy pillanatra megállt, majd a fegyver eldőrdült. A lövés ereje kicsit fölütötte Breyermayer Frigyes kezét. A lakáj enyhén megrezzent a dörrenéstől, de aztán ismét összefonta kezeit a hasa alatt és nézte tovább a hosszú selymes füvet a lábai előtt.

Breyermayer Frigyes távcsövén át elégedett mosollyal szemlélte a távot. Aztán ismét a mellére engedte a távcsövet és rövid koncentráció után magasra emelte a pisztolyt. Egyenes vonalat rajzolt vele az égre, majd finom ujjmozdulattal elsütötte a fegyvert.

A dörrenésre a lakáj ismét összerezzen. Ránézett az órájára és elindult a gazdája felé, aki a megszokott mozdulatok után szintén megnézte az óráját és az asztalra tette a pisztolyt. Ezután leakasztva a nyakáról, oda sem nézve, a mellette várakozó lakájnak nyújtotta a távcsövet.

*

Az öreg Breyermayer Frigyes úgy tette maga elé a levelet, hogy az pontosan párhuzamosan feküdt az asztal élével. Ezután felállt, kiment a hallba és egy csókkal elbúcsúzott a feleségétől. Menet közben tekintete hidegen siklott végig a lakás berendezési tárgyain. A szikár emberekre oly jellemző, hosszú, kemény léptekkel visszament a dolgozószobába és leült az íróasztalhoz. Tekintete mindeközben egyetlen pillanatra sem kalandozott el és soha nem állt meg egy ponton. Egyenes derékkal ült a magas támlájú karszékben, egyik könyökével az asztalra támaszkodott, végigfektetve rajta az alkarját. Másik kezével kihúzta a jobb oldali fiókot és kivette belőle a pisztolyt.

Az öreg Breyermayer Frigyes ezután visszatolta a fiókot, halántékához emelte a fegyvert és arra gondolt, hogy itt az utolsó pillanat az életében.

A lövés eldőrdült.

Evilág közepe

Evilág közepe
A földkerekség gyöngyszeme
Harmadik fiút szülő anyák öle
Mennyország sziporkázó görbe tükre
Édenkert Kárpát-medence,
Egykor, talán Isten nyughelye.

Béke's, áldott Szarvasnyit
 és boldog új esztendő't
 mindenkinek!
 Szabó Tivor és családja

2014. december 17.

E világ közepe
 E világ közepe
 A földkerekség gyöngyösméze
 Harmadik felét szülő anyák öle
 Magyarországot, kiporba'zó görbe útra
 Édenkert, Kárpát-medence,
 Egykor, talán Török nyugágya.
 Áron Kóla

Ki vagy?

Hallgat, aki rejtőzik.
Lelke halott világa,
A holtak legnéma bja.
Szíve bár fáj, s szólna,
Ám szája lezárva -
Bűnévé lesz hallgatása.

Rejtőző szó, bennlakó félelem,
Kitörhetni vágy, hiába!
Uramisten! Mivé lesz,
- ha mégoly jó is - a szándék:
Uralkodni, és ölni is, ha kell -
Ez parancsoló akarata.

Világa bezárva és árva, bizony árva.
Nem tündököl már szeme világa.
Mesét nem susog, nem sirül danája,
Kihűl benne a lélek dobbanása.
Menedéke nincs, csak Isten-fohásza,
Nincs, ami vonzza, se ide, se oda,
Lassan elhalványul génjei ősi sora
És nem kárpótol a vazallusok vigyora.

Megengedj, de lehetne más út is akár...

Nem mondhatok mégse semmit.
Mindeneknek sorsa van,
S engem semmi se jogosít,
S bár akárhány év tüze-füstje, csak ködösít.

Lám, ha issza, önnön mérge meg nem öli.
De rosszabb lesz, mert marad a kín,
S mert utat nem talál, mindent bezár.
Nem kérdés már a „hogyan”? - és a „hová”?

Vasárnapi bor

Hallatszik az ajtó csapódása, majd beront Bob és az ágyra dobja a hátizsákját.

- Gyere, ülj asztalhoz! - szól rá az anyja. - Díl! - kiáltja aztán.

- Igen, itt vagyok.

- Gyere te is, kisfiam.

Díl kiszáll a fotelból, az ablakpárkányra teszi a könyvet és az asztalhoz ül.

- Zsűl!

- Fejet mos - mondja Bob.

- Már jövök is anyuci! - hallatszik Zsűl hangja, majd rögtön meg is jelenik, haját igazgatva az asztalhoz lépked.

- Húzd be a függönyt!

Zsűl visszamegy és elhúzza a függönyt.

- Lux!

- Biztos a padláson van.

- Lux!

Az anya seprűt fog és megütögeti a nyelével a plafont.

- Pixi! Szaladj, hozd be a kenyeret, kérlek.

A kisfiú kezével megtámaszkodva az asztal szélén leugrik a székről és kiszalad. Befelé jövet, kezében nagydarab, már megszegett kenyérrel egy pillanatig tétován megáll a küszöbön. Aztán az asztalhoz szalad, odaadja a kenyeret az asszonynak, visszamegy és becsukja a konyhaajtót.

- Az orromra csukod, te! - mondja a belépő Lux. A fürdőszobába megy, kezét mos.

- A függönyt húzd be - mondja neki az anyja. Lux visszamegy és behúzza a függönyt.

Aztán leül az asztalhoz.

- Megszépültél - mondja, és hosszan nézi a hűgát, aki enyhén elpirul. - Ezentúl minden nap moss fejet - teszi még hozzá Lux.

- Juj, de ronda vagy! - mondja sértődötten Zsűl.

- Csönd legyen, egyetek! - szól rájuk az anyjuk. - Jó étvágyat kívánok!

A gyerekek hozzálátnak az evéshez. Zsűl már az első kanál után megszólal:

- Anyukám, ez isteni!

Bob odahajol Luxhoz és a fülébe súgja:

- Mintha nem is ő főzte volna.

- Fejlődik, fejlődik - mondja Lux komoly arccal.

Az anyjuk szigorúan rájuk néz, mire megzabolázzák éppen kitörni készülő nevetésüket.

Ahogy megették, Lux dicséri a levest:

- Pazar! Igazán nem is tudom, főztél-e már ilyen jó levest!

- Hogy ízlik a főzelék? - kérdi Bob, Díl felé fordulva.

- Ízlik.

- De hogy?

- Nagyon.

Zsűl benne hagyja a levesében a kanalat és Dílhez fordul.

- Díl, neked tetszik a hajam?

- Tetszik.

- Szép vagyok?

- Szép vagy - ránéz a húgára. - Megnőttél Zsűl - teszi még aztán hozzá.

Az asszony mindenkinek tölt egy pohár bort, megisszák. Megköszönik az ebédet, vasárnap van. Zsűl segít leszedni az asztalt.

- Pixi! Hozd a kenyeret! - szól rá az öccsére.

Pixi lecsúszik a székről, hasához szorítja a kenyeret és az anyja után indul. Bob az ágyra veti magát, hamarosan elalszik. Lux és Díl sakkozni kezdenek az időközben lerámolt asztalon. Zsűl a fürdőszobába megy, fésülködik.

- Kész nő lett belőled - szól oda Lux.

- Igazán? - mondja Zsűl és behúzza maga mögött a függönyt.

Később odamegy a fiúkhöz, két öklével rátámaszkodik az asztalra.

- Hány éves is vagy? - kérdi Lux.

- Tizenöt múltam.

- Akkor miért nem mondod, hogy tizenhat?

- Mondhatnám?

- Miért is ne?

Zsűl, kicsit merengve áll még egy darabig, aztán nagyot sóhajtva kimegy. A konyhából a csap zúgása és edények csörömpölése hallatszik. Bob felébred, szájharmonikázni kezd. Pixi az ágyán fekszik nyakig betakaródzva, alszik. Mellette, rövid mancsait az égnek támasztva, mereven fekszik egy játék mackó.

- Bob! Megkérlek, hagyd abba! - szólal meg Díl ingerülten.

Bob még egyet dühösen belefúj a hangszerbe, aztán ledobja maga mellé az ágyra. Lux kimegy a konyhába és kockacukrot hoz be. Leteszi a sakktábla mellé az asztalra.

- Ne vegyél belőle - mondja.

- Nem veszek.

Bob föláll, bekapcsolja a rádiót.

Az árnyék fokozatosan átadja helyét a beszűrődő lenyugvóban lévő nap sugarainak, amik lassan fölfelé kúsznak a széklábakon. Az asszony bejön, leroskad egy székre. A derekát fájlalja.

- Zsűl hol van? - kérdi Bob.

- Elment moziba.

- Juj! Én is akarok menni!

- Nem mégý sehova - inti le az anyja.

- Miért nem? - görbül sírásra Bob szája.

- Mert nem.

Bob az ágyra dobja magát, sír.

- Hagyjuk abba, Lux.

- Ááá! Az ellenfél meghátrál! Nem lehet, öregfiú, most nyelésben vagyok - sajnálom.

Díl hirtelen felugrik, görcsösen a figurák közé csap és kirohan a szobából.

- Már az ebédnél láttam, hogy ennek valami baja van - mondja Lux félig magának, félig az anyjának. A sakktáblát összepakolja és fölrakja a szekrény tetejére. Odamegy az anyjához.

- Fáradt vagy, anyukám?

- Jaj, hogyne lennék! Hiszen láthattad, hogy egész nap meg sem álltam. Úgy fáj a derekam, majd szétreped.

- Miért nem fekszel le? Feküdj le, pihenj!

- Most már megvárom apát. Nemsokára jönnie kell.

Lux kimegy az udvarra. A ház árnyéka már annyira megnyúlt, hogy az utca feléig elér. A szemben levő ház ablakából szemébe tükröződik a vöröslő nap. Fölveszi a baltát a földről és belevágja a farönkbe. Aztán a nyelénél fogva megemeli az egészet és beviszi a fáskamrába.

- Mi van? - kérdi csendesen és megáll Díl háta mögött.

Díl egy széken ül a konyhában szemben, egészen közel az ablakhoz és kifelé bámul. Az almafa ágai csaknem az üveget verik az erősödő szélben, odébb sötéten zöldellnek a szőlőtőkék és lassan egyre kékebbé válik távolabb a hegyoldal.

- Látod, Lux, legszívesebben így ülnék mindig, egész nap, itt az ablak előtt és csak bámulnék kifelé.

Lux szó nélkül hagyja, a falnak támasztja a vállát és a sötétedő udvarra néz. Bob kiáltása hallatszik, majd Pixi boldog kacagása és a kutya izgatott csaholása.

- Megérkezett édesapátok - mondja az asszony mosolyogva, miközben egy üveg bort tesz az asztalra.

Lux kimegy az udvarra. Díl megtörli a szemét és föláll. Bemegy a szobába, magához veszi a könyvet és kimegy az apja elé az udvarra.

Ködöl a ma

Ködöl a ma, benne rejtőzik a jövő.
S míg kábítón illatoz a túlkelesztett remény -
Ereszkedik egyre lentebb a repedezett ég.

Egy volt, - ma hány a közös nevező?
Felnégyeltetett bitang szirének énekén -
Fekete felhők állnak, csillog hátukon a jég.

Ébredő hold, halálba ölelő.
Nyájasan köszönget, kaszáját élezgetvén -
S minden álmodott csillagát leszórja az ég.

A földön itt, ha túl amoda is,
Megrakodva amúgy is, egyre mendegélvén -
Szerelmet illatoz milliárd virág innen is, onnan is.

Csak egyvalaki

Se idefenn se odalenn
Éjben, mélyen, feketében
A színtelen, fénytelen,
Bírhatatlan ürességben,
A megálló idő tűrhetetlen
Elviselhetetlenségében, az
Érthetetlen ítélet ígézetében.

Se magyarázat se vigasz
Csak a kormoló viasz
Alattomos fojtása,
A lenge láng intő álmodása,
Ingó árnyak rajzolása,
Amit egyetlen gyöngé
Fuvallat formáz hajlékonyra,
S ha akar - eltüntet örökre.

Se idefenn se odafenn; -
A múlt időben
Erőd megmérhetetlen,
Csak egyvalaki érheti tetten...

Abortusz

Időnként teljesen egyszerre léptek. Nem egy adott jelre, hanem majdnem úgy, ahogyan a templomból lassan kiáramló fekete ruhás öregek is néha egészen együtt emelik a lábukat. Úgy történt velük is. Nem is zárt rendben haladtak, ahogyan a díszfelvonulásokon szokás, hanem csak úgy, egymástól körülbelül egyforma távolságra, kényelmesen, minden látszólagos rend nélkül. Az emberek megálltak és csodálkozva nézték a menetet. A szomszédok egymást kérdezték, vajon mi lehet az oka a felvonulásnak, de egyikük sem tudott semmi pontosat, csak találgattak. A menet valahonnan a város széléről indult és a központ felé haladva, egyre gyarapodott, növekedett.

A piac sarkán posztoló rendőr előbb ösztönös, riadt mozdulattal a gumibotjához kapott. Aztán csak csodálkozva bámulta a javarészt fiatalokból álló csoportot, ott-felejtve kezét a deréksíján.

Friss tavaszi idő volt. Néhol, a magas deszkakerítések fölött csodás fehér és rózsaszín virágruhába öltözött fák hajoltak a járda fölé, körülöttük szorgalmas méhrajok döngicséltek. A menetelők arcán ünnepi meghatottság tükröződött. Egészséges, halványan kipirosodó bőrük csattanóan feszült az arcukon, szemük körül apró, vidám vonalkák villództatták a fénysugarakat. Ingük fent kigombolva, vállukra vetett pulóverrel, könnyű dzsekikben, rugalmas léptekkel haladtak. Némelyek egymásba karolva, kisebb csoportokat alkottak, olyan természetességgel, ahogyan a kapáló parasztasszony - a terhet már észre sem véve - végzi munkáját a hátára batyuzott kisgyermekével. Csak mentek, fejüket felszelve, tiszta tekintettel előre nézve. Olykor valaki egy dalba kezdett, amit a közelben haladók átvettek és így jutott el az énekszó az első soroktól az utolsóig, az utolsótól az elsőig.

Egyre több gyermeket lehetett látni, amint egy-egy fiatal kezébe kapaszkodva, nevetve szaporázza a lépteit, hogy valami módon el ne maradjon a sokaságtól.

A parkokban, ahol a menet elhaladt, az öregek felálltak még öregebb padjaikról és úgy igazgatták elől a zakójukat, mintha maguk is beállni készülnének a sorba. Szemükben vidám, cinkos mosoly villant, tekintetüket áthatotta valami különös fény. Amikor a menet már eltűnt a szemük elől, a padra visszaereszkedve, botjukat nem támasztották le ismét, hanem egyenes derékkal ülve, mindkét kezükkel rátámaszkodtak és még sokáig vidáman, büszkén mosolyogtak. Minden porcikájukban valami már-már felfoghatatlan ihletettségben, büszke és boldog méltósággal haladva, egyre újabb és újabb dalokat énekelve mentek. Bátran, bizalommal néztek előre. Ahogy a menetet figyelték, a járókelők arca is földerült, és egyre azt találgatták, milyen ünnep is lehet ma, amiről ők talán elfeledkeztek.

A nap ebben az órában, talán minden sugarát a földnek erre a pontjára vetette, olyan fényesség uralkodott az egész városon. Nagyon szép idő volt.

*

A rendőrfőnök röviden vázolta a pillanatnyi helyzetet. Elmondta, hogy a felvonulás okát nem sikerült kideríteni. A tömeg a jóindulatú felszólításra, hogy oszoljanak, nem hallgat. Annak a véleményének adott kifejezést, hogy amennyiben ez továbbra is így megy, kénytelen lesz hathatósabb eszközökkel jobb belátásra bírni ezt a - az ő szavaival élve - csürhét.

- És ezt közöltem is velük, hangszórókon keresztül, amit hallaniuk kellett. Amennyiben tehát más eszközökhöz kellene nyúlnom - tette hozzá láthatóan nagyon felindultan -, a felelősség az övék!

Minden porcikájából a felháborodás sugárzott, hangsúlyozva, hogy a tüntetés már olyan méreteket öltött, ami az egész városban nyugtalanságot kelt a békés lakosságban. Dühödt szitkokat szórt a felvonulókra és mondandóját csaknem kiabálva, így fejezte be:

- Csupa lázadó, anarchista elem! Megátalkodott ellenforradalmárok, kóbor, munkakerülő banda! Miért oszolnának ők szét?! Ütni kell őket, azt értik! De ha ez kell nekik, hát akkor ez lesz!

- Szóval semmi jelszó, semmi transzparens? Semmi kiabálás és efféle? - kérdezte a polgármester.

- Pontosan így van, polgármester úr. Pontosan így - felelt a rendőrfőnök. - Semmi kiabálás, semmi jelszó. A fene aki érti! Időnként egy elkezd énekelni, a többiek meg felkapják és... és hát, nagyon együtt szól az egész.

- Mit énekelnek? - kérdezte a polgármester nyugodt hangon.

- Mit? Hát népdalokat.

A polgármester arca lassan elkomorult. Kis idő múlva megszólalt:

- Szépen énekelnek?

- Hogy tetszik mondani? - kérdezte a rendőrfőnök idegesen vibráló hangon.

A polgármester az ablaknál állt és a közeledő tömeget figyelte. A magas mennyezettel tervezett, berendezésében is előkelőséget sugárzó szobában a vastag, puha szőnyegek mintha elnyelték volna a rendőrfőnök hangját. Kinyitotta az ablakot és néhány pillanatig szorosan összerántott szemöldökkel, komor tekintettel nézte a közeledő tömeget és hallgatta a betóduló éneket. A dal vidáman, de a tömeg erős, vastag tónusú hangján szólt, soha nem hamisan. Egy perc is eltelhetett, amikor hirtelen, vad mozdulattal, erőteljesen bevágta az ablakot és a fogai közt sziszegve azt mondta:

- Az ön feladata mindent megtenni annak érdekében, hogy a városban rend uralkodjék. - Majd kemény, határozott hangon még hozzátette, jobb kezével az ajtóra mutatva: - Tegyen meg mindent, hogy ez így is legyen! Ne csalódjunk magában!

A főtér látványa semmi újat nem mutatott. Néha egy autó ment keresztül a hivatal és a vele szemben terpeszkedő park közötti úton, kerékpárosok hajtottak kényelmesen a dolguk után menve, mint más, oly régóta ismert és megszokott hétköznapiakon. A borbélyüzletben a kirakati ablak előtt álló széken valakit éppen borotvált az öreg, a városban csak Hajas-nak becézett borbély és az élelmiszerbolt csapóajtaja is ugyanolyan egyhangúsággal lengett a ki-be járók után, ahogyan szokott.

A polgármester az íróasztalhoz lépve, maga elé emelte a gemkapoccsal összetűzött, háromoldalnyi iratot és elolvasta az első sorokat: „Tisztelt megjelentek, vagy talán azt is mondhatnánk, hogy ünneplő közönség. Igen, mert ünnepelni jöttünk itt most össze, mégpedig abból a jeles alkalomból, hogy városunk született, a mára világszerte nagy elismerést kivívott és minden bizonnyal a halhatatlanságot is elnyerő Bajzáth Dezső festőművésznek legújabb munkáit megcsodálhassuk.”

Aztán türelmetlen, hirtelen mozdulattal az asztalra dobta a papírokat és elővett egy cigarettát, de nem gyújtotta meg, hanem az ujjai között morzsolgatva szinte belezuhant az íróasztal mögött álló karosszékekbe.

Eközben, a hozzá folyamatosan csatlakozókkal egyre szaporodó, éneklő tömeg a főutca végére ért. Az üzletekből kiléptek az utcára a benn dolgozók és nevetgélve integettek, oda-odakiabáltak, ha ismerőst pillantottak meg a sokaságban.

A menetelők eleje a főtérré érkezve jobbra fordult és végighaladva a teret körülvevő házak ablakai alatt - így egy kört leírva - ismét a főutcára tért és tovább folytatta az útját, most már kifelé haladva a városközpontból.

*

- Te sohasem fogsz úgy szeretni engem, ahogyan én téged - mondta a lány.

Lassan maguk mögött hagyták a várost. A találkozó kedvéért a lány a külön angol óráról mondott le, a fiú az edzésről maradt ki. A kisváros lakói voltak mindketten, húszévesek, a város jó hírű egyetemének a hallgatói.

Friss tavaszi idő volt, a ragyogóan tiszta égbolt határtalan mélységeig kitárulkozott a két fiatal ragyogó tekintete előtt. A virágzó fák illata láthatatlan hálóval fonta körül alakjukat, miközben rózsás szerelem-ujjaival játékosan meg-meglibbentette rakoncátlan hajfodraikat. Enyhe kaptatón baktattak fölfelé a szőlősorok között, majd rátértek a távolabb, az erdő fái közt eltűnő földútra.

- Nézd, mit találtam! - kiáltott a fiú és lehajolva, egy apró fehér virágot szakított le és emelt föl a lány arca elé.

- Az enyém! - kiáltotta a lány és kikapva a virágot a fiú kezéből, megszagolta, majd két lépést hátrálva mindkét kezét a háta mögé rejtette. - Nem is adom ám vissza! - mondta.

- Ha nem adod, akkor elveszem - mondta a fiú, és egy kicsit mintha talán megremegett volna a hangja.

- Nem adom - kiáltotta ismét a lány és kacagva futni kezdett az erő felé.

A fiú azonnal utána eredt. Ahogy szaladtak, megelevenedett körülöttük a föld: innen is, onnan is madarak rebbentek föl, színes rovarok százai cikáztak előttük, méla pillangók libbentek odébb. Amikor utolérte, a lány mélyen lehajolva, két kezét a kebléhez ökölbe szorítva tartotta a virágot. Egy kis ideig így dulakodtak játékosan, nevetve, majd egyszer csak a lány hirtelen kissé hátra dőlve fölegyenesedett és elkomolyodva a fiú szemébe nézett, miközben kezeit lassan a háta mögé tette. Mivel a fiú eközben a lány kezeit nem engedte el, így átölelte annak a derekát. Ott álltak, szó nélkül, mint egy ottfelejtett szobor és csak néztek egymás szemébe kipurult, komolyan. Aztán mintha megcsendültek volna a piciny virágok a fákon és mindenütt a füvekben és a közeli erdőkben, a mezőkön és talán az egész világon is. A nap lehunyta káprázatos, álompalota ívű szép szemét és a madarak, sziporkázó pillangók, méhek és az összes színpompás kis rovar is mind, mintha ugyanazt a dallamot kezdték volna dúdolni. Olyan iszonyatosan szépet, hogy bódító szendergés áradt szét minden élőlényben, de még a termékeny, barna föld legapróbb rögöcskéin is. Hosszú idő múlva, amikor az ajkuk először szakadt el egymástól, szemeiből, egy-egy félénken a világba tekintő, kristálytisztá könnycsepp mögül, a fiú szemébe nézve, a lány azt kérdezte:

- Szeretsz?

A fiú bólintott.

- Nagyon szeretsz?

- Nagyon szeretlek - válaszolta a fiú.

Talán egy óra múltán, vagy egy kicsit több idő elteltével, meghallották a városból jól idehallatszó éneklést és a lány fölkiáltott:

- Jaj, siessünk, le ne maradjunk a követelések átadásáról! Vajon milyen képet fog vágni a rektorunk?

- Nem fogjuk lekésni. Most járhatnak a Főtéren. Van negyedóránk, hogy leérjünk, de nekünk ez semmi, igaz?

Kéz a kézben futottak vissza a szőlősorok között, majd nemsokára beértek az első házak közé. Ott egyenest az egyetem felé vették az irányt és éppen akkor érkeztek meg, mielőtt a rendőrkordon fölsorakozott volna, lezárva a környező utcákat. Így szinte azonnal csatlakozhattak az egyre éneklő tömeg első soraihoz.

Az élen haladók már messziről észrevették az utcán keresztben felsorakoztatott rendőröket. Lépteiket azonban nem lassították, énekelve haladtak tovább. Egy mellékutcából kihajtott a sorfal elé egy rendőrautó, hangszórójából a rendőrfőnök hangja bömbölt. Közel érve, rövid időre elcsöndesedtek, aztán ahogy megértették a feloszlásukat sürgetve parancsoló szavakat, ismét énekelni kezdtek. Fejüket magasra tartották, vidáman, mosolyogva énekeltek tovább. Magabiztos, méltósággal teli büszkeség ragyogott az arcukon. Ahogy az első sorok pár lépésnyire értek az átlátszó pajzsokkal felszerelt, sisakos rendőrökhöz, a tömeg továbbra is egyre énekelve, várakozóan magállt. A rendőrök előbb gumibotjaikkal fenyegetőzve kiabáltak, aztán látva, hogy a tömeg ismét elindul, lassan hátrálni kezdtek. Ekkor valahonnan a hátuk mögül ingerült, hangos parancsszavak hallatszottak, mire előbb megálltak, majd pajzsukat magasan maguk elé tartva, előre törtek és a gumibotokkal ütni-verní kezdtek a legközelebb állókat. Az ének elhalt. Előbb nagy csönd lett, amit az egyre ütlegelő rendőrök által okozott fájdalomkiáltások szakítottak meg. A rendőrök gázmaszkot húztak és a lassan visszahúzódó tömegbe füstgránátokat lőttek. Az utca megtelt füsttel és jajkiáltásokkal. A mind jobban nekibátorodó rendőrök egyre támadóbban léptek föl, ütöttek-verték minden eléjük kerülő embert, beleértve az utca szélén bámészkodókat is. Egy vérében fekvő fiatal magasra tartott kézzel próbálta védeni magát a rárontó nyolc-tíz rendőrtől, akik gumibotjaikkal kíméletlenül ütlegelték, rugdosták. A tömeg távolabbi része még nem értette pontosan, hogy mi történik elől, ezért a hátrafelé mozdulókat feltartva, a visszavonulás helyett inkább még mindig előre felé igyekezve tolták a maguk előtt lévőket, ezzel óriási zűrzavart okozva. A rendőrök ekkor a visszavonulás útját, a hátsó sorok mögötti utcákat, újabb osztagokkal elzárták. Az egyik mellékutcából vízagyúval felszerelt teherautó jelent meg és ontani kezdte a hideg vízsugarat. A tömeg ekkor határozott irányt véve, a gyöngébbnek vélt ellenállás irányába indult, a városközpont felé. Ekkor hangzottak el az első lövések.

*

Később, amikor a tömeg feloszlott és a rendőrfőnök bejárta a tüntetés legkritikusabb pontjait, a rendőrök hét halottról és tizenöt sebesültről számoltak be, akik egy része még mindig az utcán hevert. A két halott, egy fiú és egy lány, nagyjából egyidősek lehettek, egymás kezét fogva feküdtek, a lány egyik kezét a mellére szorította, benne ujjai közül egy gyöngye kis fehér virág hajolt ki. A fehér szíromlevelek között elhelyezkedő apró sárga porzókupac, mintha vesztett volna élénk színéből, tompán meredt az őket bámulókra.

Halálcsata

Halál-villám kormolja az eget,
Halálfellegek gyülekeznek,
Készülődik itt is ott is halálsereg.
Halál, halál ellen küzd ma
Halálfejek görögnek vicsorogva
S halálkaszáék hullnak halomba.
Míg végül csak egy marad,
Halálkirály maga.

Halálcsata

Santa Áron

Halál-villám kormolja az eget,
Halálfellegek gyülekeznek,
Készülődik itt is ott is halálsereg.
Halál, halál ellen küzd ma
Halálfejek görögnek vicsovrogva.

I halálkaszák hullanak halomba.
Halál oszt halált a halálnak
I addig tart a halálos csata
Mig régiül csak egy marad:
Halálkirály maga.

Ki megy elől?

Eddig mi mentünk elől
S ez így rendben volt.
A legsűrűbb bozótban
Is utat vágtunk.
Örvénylő vizeken keltünk át,
Égbe nyúló csúcsok, kopár sivatagok
Sem állhatták utunkat.
Tettük a dolgunkat magunkért
És egymásért, - a föld örömére
És az egek dicséretére.
Mi szabtuk meg az irányt,
A halál valahol hátul kullogott.

Testvéreim, most megfordulni
Látszik a dolog: - a halál
Valahogy elibénk került
Ő megy elől s mutatja az utat.
És hátra-hátra sandítva figyel,
Mikor fogy el az erőnk.
Fürkészve a tekintetünkben,
Vajon micsoda utakra vezet?

Ne engedjük meg neki, testvéreim,
A dolgok rendje nem ez.

A Jelentéktelen

Itt van ismét,
A maga-teremtette ködből előlép.
Hinnéd: jelentéktelen figura,
Mérhetetlen serege takarva.
Nem int, nem szól, rám sem néz -
A parancs már elkészült rég.

Hát jó.
Itt van, vedd a cipőm először,
Úgysem megyek már sehova...
Körül a kába köd
Bonthatatlan mátrixa.

Aztán itt az ingem, nadrágom,
Viheted, nincs semmi, ami fűtsön,
Nem fázom.
Nincs órám, ékszerem,
Házam, földem is elveszőben -
A ködben nem lelem.

A számból eltűnt az íz,
A hársak illatát sem érzem,
Bőröm tapintásra érzéketlen
És nem látok és nem hallok -
Csak a ködöt érzékelem.

Innom sem kell
És elég egy darab kenyér,
Eláztatom fogatlan ínyemen.
Elég nekem a kevés is -
Az is kéretlen.

Mit vinnél még?

A lelkeimet?
Azt adni nem tudom.
Elhagyatva, hűtlen testemben bujdokol
És egyre csak fogódzót keres -
Ura nem vagyok, társa sem.

A szemem?
Fénytelen, de vigyed, nesze!

Meg ezt a félszeg,
Bogyuta mosolyt?
Ezzel se sokra mentem, - legyen!

Kéne az erőm, akaratom?
Szerkezete csalódás-vírussal
Fertőzött, gyöngé.
Mire is mennél vele?...
Ha kell, vigyed, nesze!

S a szerelmet...
Már régen elvetted.
S ha nem leled, csak azért,
Mert rossz helyen keresed:
Iszákod mélyén lapul
A kegyvesztett, kedveszegetten.

Kéne a hűség is?
Minek az neked?
Ám adom, ha kell. Kínáltam sokat,
De már azt sem tehetem, -
Nincsen is kinek.

A büszkeségem, hitem?
Durva posztó, sebhelyes,
Cementnél erősebb ragasztású,
Viselhetetlen,... s ezt is elveszed!
Lehet, azt hiszed, magad elé tartva
Tán még hasznát veheted, -
Legyen, vigyed!

Csapzott méltóságom
Sebtiben toldozott gúnyája,
Legszebb ékem
Cafatokban, ernyedten lóg,
Állapotáért elnézésedet kérem.
Épp te ne tudnád,
Hogy miért ilyen?

Nem, másom nincsen,
Odaadtam mindenem.
Hogy itt a kezemben
Öklöm védelmében? -
Nem, ezt nem adom,
Ezt nem lehet.

Haragos szél támad
S közelebb oldalog
A Jelentéktelen.

Valahol az elszabadult,
Kínban fogant képzelet
Fennkölt magasában,
Mária fölsír egy mennybéli oltárképen.

A felszabdalhatatlan
Ködfal előtt ekkor felemeli
Karját és görbe ujjával
Mögém mutat a Jelentéktelen.

Ott, a felizzó vörös-fekete ég alatt
Elém tárul az iszonyatos látvány:
Milliók tántorognak felénk elárvultan,
Esdeklő tekintetük az égre tapad.

És ekkor érzem, hogy
Behajlított tenyerem
Szeretet-öblében,
Elsőt moccan
Az újszülött remény.

Férfi, kislány, hinta

A kislány az alig lendülő hintában ül, kezeivel az egyik oldalon a láncba kapaszkodik, fejét lehajtva maga elé néz. Lófarokba font sötétbarna hajában nagy piros masni virít, egyszerű nyári ruhája piros, apró fehér pöttyökkel. Lábán szandál, alatta fehér zokni. A hinta melletti padon az édesanyja színes lapot olvas, időnként fölneézve, rámosolyog a kislányra. A játszótér amúgy majdnem üres. Kicsit odébb a mászókán egy ötéves forma kisfiú csüng, arrébb a homokozóban egy másik játszik, mellette a kő szélén ül az édesanyja. Rekkenő hőség van, pedig még nincs tíz óra sem. Körben a lakótelep sima falain az ablakok becsukva, elfüggönyözve. Valahonnan zenészó hallatszik. A teret balról lezáró ABC épülete előtt sem nagy a forgalom, a lengőajtó ritkán hallatja nyikorgó hangját. A parkolóban egy autó áll, az is az újságosé, akinek a bódéja az ABC bejáratával szemközt áll, háttal a parknak.

A fiatalember leül szemközt a hintával a tér túloldalán egy padra és az újságot kezdi olvasni. Az erős fény délibábot lop a betűk fölé, észre sem veszi, hogy már régen nem is olvas, csak bámulja a nyüzsgő betűrengeteget maga előtt a fehér papíron. Aztán összehajtva az újságot, leteszi maga mellé a padra és komótosan rágyújt egy cigaretta. Tekintetét körbehordozza, a játszótéren végül megakad a szeme a kislányon. A hinta már majdnem megállt. A gyerek hosszú percekig nem mozdul, ugyanabban a testtartásban ül, a földet bámulva maga előtt.

- Mit látsz? - kérdezi a férfi, maga mellé téve az újságot a padra. A kislány föl sem nézve válaszol:

- Semmit. - Egy perc is beletelik, mire a férfi újból megszólal, derűs pillantást váltva a gyerek édesanyjával.

- Azt nem érdemes olyan sokáig nézni.

A gyerek nem válaszol azonnal, mintha nagyon meggondolná, mit mondjon.

- De - mondja aztán továbbra is mozdulatlanul.

A férfi elmosolyodik. Ő is kivár egy keveset a folytatással, de a szemét nem veszi le gyerekről.

- Aztán mi tetszik benne? A sok-sok kis semmi?

- Nagyok is vannak - mondja a kislány.

A férfi sóhajt egyet, odasétál és felül a hintát védő korlátra, közben egyre figyel, hogy a gyerek mikor emeli föl a fejét. Hiábavaló azonban a várakozása.

- Aha. Szóval van kis semmi és sok nagy is.

A lány kicsit meglöki magát a lábával, épp csak, hogy kileng a hinta, de a testtartásán nem változtat.

- Kicsiből is sok van - mondja kissé neheztelő hangsúllyal.

A fenébe is, tényleg, gondolja bosszúsan, de egyre nagyobb érdeklődéssel a férfi. Rövid hallgatás után így folytatja:

- Mit csinálnak?

A válasz most gyorsabban érkezik:

- Nagy összevisszaságot.

- Azt hittem, hogy semmit - mondja ugyanolyan gyorsan a férfi.

A kislány hirtelen felkacag, kétoldalt magasan megkapaszkodik a láncba és nagy lendülettel hátralöki magát.

- De buta vagy te! - mondja huncutul mosolyogva. - Hát azt hiszed, hogy ha semmit nem csinálnának, akkor nézném őket?

Nevetése körbecsilingel a betonfalakon, a háztömbök üvegablakai egymásnak dobálják az üde hangokat. Édesanyja és a homokozó szélén ülő nő is mosolyogva néz a kislány felé. Az pedig egyre kacagva, most már lendületesen hajtja magát, a nagy piros masni szertelenül lobog fodros fürtjei körül. A fiatalember fölnevet, gyors pillantást vált mindkét fiatalasszonnyal, aztán ismét a lányra emelve a szemét, azt mondja:

- Na, jó! Állj le, beszéljük ezt meg.

A kislány nevetve válaszol:

- Nincs mit megbeszélni ezen!

Most már egyfolytában a férfira függeszti a tekintetét, a huncut mosoly nem múlik el az ajkairól. Az egyre nézi a kislányt, előbb vele együtt nevet, majd fokozatosan eltűnik ajkáról a mosoly és azt mondja tettetett szomorúsággal:

- Becsaptál...

A kislány egy pillanatig sem késik a válasszal:

- Te akartál becsapni engem!

A kutyafáját, gondolja a férfi, ez már nem akármi ám! Két kezét a háta mögött összefogva sétálni kezd a hinta előtt, oda-vissza néhány lépést téve mindkét irányban. Futólag, felületesen körbehordozza a tekintetét a tér körül álló tízemeletes panelokon, aztán ismét megáll a hinta előtt és a zsebéből egy csokoládét elővéve megszólal:

- Van egy finom csokoládém. - A kislány nem szól csak a szeme nevet továbbra is. - Meg akarnám enni valakivel - mondja.

Csöndben figyel, ahogy a leány leng a hintán előre-hátra. Aztán hozzáfűzi:

- Azt gondoltam, mi volna, ha mi ketten ennénk meg? - A kislány hirtelen ismét felkacagva azt mondja:

- Hát miért nem ezzel kezdted?

Pillanatok alatt lefékezi a hintát és leugorva, kérdően néz az édesanyjára. Az asszony mosolyogva bólint felé. Akkor odaáll a férfi mellé és megnézi a csokoládét.

- Ezt nagyon szeretem - mondja.

- Én is.

A férfi eltöri a csokoládét és ki-ki a magáét kezdi enni. A kislány édesanyja ismét az újságba merül, egy teherautó püfögése robban bele a park csendjébe, amint beáll az ABC oldalához.

- Tudom ám, hogy te ki vagy! - szólal meg a lány kis idő múlva.

- Tudod?

- Persze! A Balázska apukája. És ott laktok, ni! - mutat a szemközti tömb valamelyik felső emelete felé.

- Hát, pedig nem én vagyok a Balázs apukája! És nem is itt lakom.

A kislány egy pillanatig mintha gondolkodna a dolgon, maga elé néz, aztán könnyedén azt mondja:

- Pedig azt hittem. Akkor ki vagy? - A férfi nagyon komor tekintettel a távolba mered.

- Senki.

Egy pillanatra feszült csend lép kettejük közé, aztán hirtelen felcsendül a kislány harsány kacagása. Tekintetében, ahogy a férfira néz, ismét az iménti huncut mosoly fickándozik és egyre nevet, de annyira, hogy szinte a torkán akad a csokoládé. A férfi előbb csak nézi, nézi, aztán lassan eltűnik szeméből a komor fény és széles mosolyra húzódik a szája. Végül kitör belőle is a nevetés.

Felszabadultan, boldogan nevetnek mind a ketten.

Oktondi félnótás

Nádszálból sípocskát
Mogyoróból furulyát
Örömeinkből ódát
Fájdalmainkból elégiát
Kifaragtam ezt-azt és mást
Így lettem én egészen más
Kézművesből oktondi félnótás.

Míg szorítva rám borul s mocskos bűzét
Röhögve ontja felém a romlott világ
Mesék tartanak a szürke napokon
S éjszaka vigasztalnak a balladák -

De megszólal a sípom és a furulyám
S vigasz és remény futamait hordja hétágra
Ezen a látomásos éjszakán.

Hétköznapi

Hajnaltól az asszony odamegy az ágyához és megrázza a vállát.

- He! - szólítja. - Ébredj!

A szeme azonnal felpattan. Az asszony hálóingben van, lábán papucs. Régebben nem várta meg az ágyban, amíg a felesége felöltözik. Most jól esik ez az egy perc. Egyik karját a feje alá teszi és követi a szemével az asszonyt, amint az megmosdik és felöltözik. Aztán felül, elveszi a csizma száráról a kapcát és gondosan a lába köré tekeri. Miután kiszedte a spargheltből a hamut, kimegy az udvarra. Sötét van. A hamut kiönti és felmászik a góréba, hogy a kosarat megrakja kukoricacsutkával. Bemegy a házba. A kályha elé térdelve két marékkal tömi a csutkát a tűztérbe. Meggyújtja, leül a sámlira és elővesz egy cigarettát. Mielőtt meggyújtaná, gondosan megsodorgatja.

- Csináltál kávét? - kérdi az asszonyt, aki a konyhában forgolódik a gáz körül.

- Odatettem, mindjárt kész lesz - mondja az asszony. A kannából teletölti a mosófazekat vízzel és a kannát leteszi a kályha elé. A kamrából még egy kannát hoz ki üresen és azt is leteszi a földre a másik mellé.

Az ember nézi, tekintete sokáig az üres kannákon nyugszik.

Az asszony kihozza a kávét és leteszi az asztalra.

- Cukor van benne?

- Nincs. Tegyel - feleli az asszony.

Megfogja a kannákat és kimegy. A kerékpár csomagtartójára fölraggatja a négy hor-dozókosarat és beleállítja a kannákat. A téren, a kútnál sokan vannak. Néhány magára hagyott kanna is árválkodik a környező fák tövében. Letámasztja a kerékpárt és a kocsmába indul.

- Szépjóreggelt mindenkinek! - köszön belépve.

A kocsmáros hátranyúl a kisüstiért, megtölt egy féldecis poharat és eléje teszi a pultra.

- Egy doboz Kossuthot is adjál - mondja az ember és kiszámolja a markából a pénzt.

Az egyik asztalnál két öregember ül. Nagyon öregek.

- Szervusztok! - köszön oda az ember, amikor elhalad előttük.

A kútnál egy kamaszforma fiú előreengedi és türelmesen megvárja, amíg megtölti a kannákat.

- Hagyjad csak! - szól rá a fiúra, amikor az segíteni akar föltenni a kannákat.

Az asszony már beleöntötte az ételmaradékot a moslékos vödörbe. A mosogatólébe beledobálta a kenyérhajat és azt is a vödörbe borította.

- Meleg a víz? - kérdi az ember, ahogy letette a kannákat.

- Meleg - mondja az asszony.

A szobaajtóban egy fiatalasszony jelenik meg, karonülő gyermekét leteszi az ember ágyára és maga is mellé telepszik. A lábait maga alá húzza, nagyot ásít.

- Anyu, van kávé?

- Mindjárt lesz - hallatszik a kamrából.

A fiatalasszony rágyújt, az apjára néz.

- Jó reggelt, tata! - mondja.

- Szervusz - köszönti az ember. Odamegy a kicsihez, lehajol és megcsókolja. A gyerek ránevet az emberre.

- Nincsen dolgod? - robban rá az asszony az emberre. - Eredj, etesd meg az állatokat!

Az ember feláll. Felönti a moslékot meleg vízzel, megkavarja. Kiviszi a vödört. A nyárikonyhában ledarál egy kevés tengerit, beleszórja a vödörbe és feltúrva ujján az inget, jól elkeveri a moslékkal. A zsákból két lapát tápot is ad az egészhez, azt is elkeveri. Kimegy, beleönti a moslékot a vályúba és leteszi maga mellé a vödört. Rátámaszkodik az ól falára és nézi a csámcsogó, rőfögő jószágokat.

- Na, egyetek! - mondja. Fölveszi a vödört és bemegy a házba.

A két fiatal férfi álmosan köszön. Az egyik borotválkozik, a másik már a kávéját issza.

- Csókolom, Tata! - köszön az ágyról egy hétéves forma kisfiú. Az asszony rákiált:

- Az anyád istenit! Hát teneked mindig föl kell kelni?! Miért nem tudsz az ágyban maradni?

Az ember fölemeli a fiút. Megcsókolja kétoldaltól és azt mondja:

- A nyulakat megetesd!

Odatérdel a kályha elé és megrakja szénnel. Fölveszi az üres kannát és kimegy a fűskamrába. Visszatérve megáll a konyha közepén, kicsit föntebb böki fején a simlédere sapkát és rágyújt.

- Mit állsz mindig az útban!? - förmed rá az asszony, mert látja, hogy a két fiatalember, öltözködés közben, oldalazva kerülgeti az urát.

- Jól van, na! - mondja rá.

- Kiengedted a tyúkokat? - kérdi az asszony.

- Szevasztok! - köszön el az egyik férfi a fiatalasszonytól. Lehajol a csecsemőhöz, megcsókolja.

Lassan szürkül odakinn az éjszakai sötétség.

- Na, én megyek! - mondja az ember.

Keresztülmegy a sorompón, aztán megint fölül a kerékpárra. A tsz-iroda épületénél leállítja a kerékpárt a kazánház ajtaja mellé a falhoz. Kinyitja a lakatot és bemegy. Kiszedi a kályhából a hamut és a két nagy kannát kiviszi az udvarra. Ráönti az egészet a nagy salakkupacra és a két kannával visszatér. Felkapcsolja a villanyt a hátsó helyiségben és nekifog a gyújtós aprításának. Előbb vékony szálakat hasogat, aztán nagyobb darabokra is hagy. A két kannát megrakja szénnel és beönti a kályhába. A tetejére rakja a fát és meggyújtja. Megvárja, amíg a vastagabb darabok is lobogni kezdenek. Megnézi a vízhőmérőt a kályhán és rágyújt. Egypár pillanatig áll, szívja a cigarettát.

- Na! Égjél! - mondja kis idő múlva. Megtörli a kezét a nadrágjában és kimegy. Az ajtót csak behajtja maga után.

- Jó reggelt! - köszön egy kormos arcú ember. - Meghoztuk a szenet, János bátyám!

- Fát nem hoztatok? - kérdi.

- Azt nem.

- Az is kell.

- Jól van. Szóljon az elnöknek, majd ő intézkedik.

- Szóltam.

- Akkor a jövő héten biztos hozunk. Addig elég?

- Meglátjuk - mondja.

Kimennek az utcára. A teherautó odabillentette a szenet a ház falához. Az ember szemügyre veszi a kupacot.

- Hús mázsa - mondja a kormos képű férfi.

- Jól van - mondja az ember.

- Minden jól! - köszön a fiatalember.

- Neked is! - viszonozza az ember.

Mikor az autó eldörög, átballag a kupac túloldalára, körbenézi.

A legtöbben kerékpáron érkeznek, többnyire lányok, asszonyok. Köszönnek. Az ember kihozza a pincéből a lapátot és nekifog a munkának. Jó félórát lapátol monoton rendszerességgel. Aztán megáll, rátámaszkodik a lapátra és hosszan járátja a szemét a szénkupacon. Megköpi a tenyerét és újra munkához lát. Kis idő múlva abbahagyja ismét. Beleböki a lapátot a kupacba és lemegy a kazánházba. Megnézi a hőmérőt és egy kanna szenet ráönt a tűzre.

A kocsmban leül egy asztalhoz és lassan iszogatja a kisfröccsöt. Nincsenek sokan, többnyire öregek. Az egyik a szomszéd asztaltól feléje fordul.

- Tegnap Lajos Pistának a szecs káló leszakította a fél karját.

- A műhelyben? - kérdi.

- Ott. Javították. Az meg egyszerre csak elindult magától.

- Meddig?

- A könyökitől lefele. Levágták neki a kórházban.

- Hm - mondja.

A konyhában az asszony frissen sült kolbászt, hurkát, tepertőt tesz az asztalra, meg savanyú uborkát. Nagy szelet kenyeret kanyarít hozzá. Az ember levetkőzik, önt egy kis meleg vizet a lavórba és derékig megmosakszik. Jól szárazra dörzsöli magát és felöltözik. Leteszi a sapkáját az ágyra és leül az asztalhoz. Egy darab kolbászt vesz a kenyérre és a bicskával enni kezd. Mikor befejezte az evést, föláll, tölt egy nagy pohár vizet és megissza. Odatérdel a kályha elé és lekotorja a piszkavassal a hamut a parázs alól. Aztán megrakja szénnel. Fölteszi a sapkáját és rágyújt. Kimegy. Felül a kerékpárra és a tsz-irodához hajt. Megnézi a kazán hőmérőjét, aztán kimegy és nekifog ismét a lapátolásnak.

- Megbír vele, Jani bátyám? - kérdezi az elnök, a várakozó kocsához sietve.

- Jó napot! - köszön. - Menni kell neki.

Még ebéd előtt végez a munkával. Bezárja a kazánházat és hazamegy.

- Eridj, hozz egy kis vizet - fogadja az asszony. - Közben megnézhetnéd, jött-e gáz.

Fölpakolja a kannákat és elindul. A gázosnál várakoznak néhányan.

- Jött - mondja, amikor a konyhában leteszi a kannákat.

- Jól van. Majd délután elmegy akkor. Egyél.

Ebéd után lehúzza a csizmáját és végigdől az ágyon. Hamar elalszik. A szája nyitva van. Néha, ha valami nagyobb zaj támad, horkolni kezd. Egyik karja a feje alatt van, feje oldalra billenve, lábait szélesen elterpeszti. Arcán erős csontjaira ráfeszül szikár bőre.

A kisgyerek felsír. A fiatalasszony kihozza a konyhába.

- Biztosan éhes - mondja az ember.

- Dehogyan éhes! Alig egy órája evett - mondja az anyja.

Fölhúzza a csizmáját, kinéz az ablakon a baromfiudvarra. Délután van, három óra.

- Adj egy kávét! - szól oda az asszonynak.

Megissza a kávét. Föláll, kimegy a konyhába a franciakulcsért. Leszereli a gázpalackot, kiviszi és felkötözi a kerékpárra.

- Anyu - jön be a konyhába - nincsen cigarettám. Adj egy tízest!

Az asszony valamit motyog, előveszi a pénztárcáját és számolgatni kezdi az aprópénzt.

- Nincsen, csak négy forint - mondja. - Nesze, elég az neked!

Az ember elveszi a pénzt és kimegy. A gázos éppen elmenni készült, jókor érkezik. Amikor megemeli a palackot, hogy föltegye a kerékpárra, elveszti az egyensúlyát és csaknem fölborul a palackkal. Mérgesen csettint.

A kocsmában elfogad egy pohár sört.

- Egészségedre neked is! - emeli meg a poharát a postás felé. Megisszák a sört. - Végeztél mára?

- Igen, ha innen hazajutok! - kacsint rá a postás.

- Csak haza ne kelljen vinni - mondja. Elköszön.

Otthon beszereli a palackot és kimegy a moslékos vödörért. Amíg a disznók esznek, kitakarítja az ólat. Megnézi a nyulakat. Aztán a nyárikonyhába megy és hozzáfog a gyaluláshoz. A nagyasztal lapján egy-két deszkát kell kicserélnie. Lassan besötétedik. A kisiű jön be. Sokat kérdezősködik és adogatja a szerszámot.

- A nyulaknak adtál-e már enni? - kérdi.

- Adtam én! - feleli büszkén a gyerek. - Még ki is pucultam a ketrecet!

- Nagyon jól van - mondja az ember. Érzi, hogy lassan elfárad.

A konyhában nagyon meleg van. A két férfi az asztalnál ül, sakkoznak.

- Jó estét! - köszön az ember.

- Jó estét! - köszönnek azok.

- Bezártad a tyúkokat? - kérdi az asszony.

- Be - mondja.

Lehúzza a csizmáját, bemegy a szobába. Bekapcsolja a televíziót, visszamegy a konyhába és lefekszik az ágyra. A konyhából a gyerekek hangja hallatszik. Az asszony perel velük, valamikor pedig az egyik fiatal férfi szól rájuk. Lassan elszunyókál. Nagy ricsajra ébred. A két gyerek veszekszik, a fiatalasszony pedig az anyjával vitatkozik. Az ember fölkel, egy darabig a sakktáblára mered. Aztán rákiált az asszonyokra:

- Elég legyen már, na!

Az asszonyok elhallgatnak, a kislány tovább sír.

- Elhallgatsz te is! - kiált rá a gyerekekre. Aztán lágyabb hangon odahívja: - Na, gyere ide.

Ölébe veszi a gyereket és játszani kezd vele.

Vacsora után, amikor feláll az asztaltól, egy pillanatra megszédül. Visszahuppan a székre, az asszony rásandít.

- Jóska! - szól a gyerekeknek. - Eridj, ereszd el a kutyát! - mondja és végigdől az ágyon. Kiveszi a bekecsét a feje alól és magára teríti. Oldalt fordul, így a nyitott szobaajtón keresztül látja a tévé képernyőjét.

Éjszaka többször is fölsír a gyerek. Az anyja nem tudja elcsitítani. Az asszony fölkel, átmegy a másik szobába elveszi az anyja mellől a gyereket és kiviszi. Maga mellé veszi az ágyba, csöndesen dúdol neki. A gyerek elhallgat, elalszik.

Reggel az asszony kimegy a konyhába és meggyújtja a villanyt.

- He! - mondja, meglökve egy kicsit az ura vállát. - Ébredj!

Bemegy a kamrába, odakészíti a kávé.

- Kelj már fel! - szól rá az emberre, amikor visszajön. Ránéz. Elejti a cukros dobozt és az ágyhoz szalad.

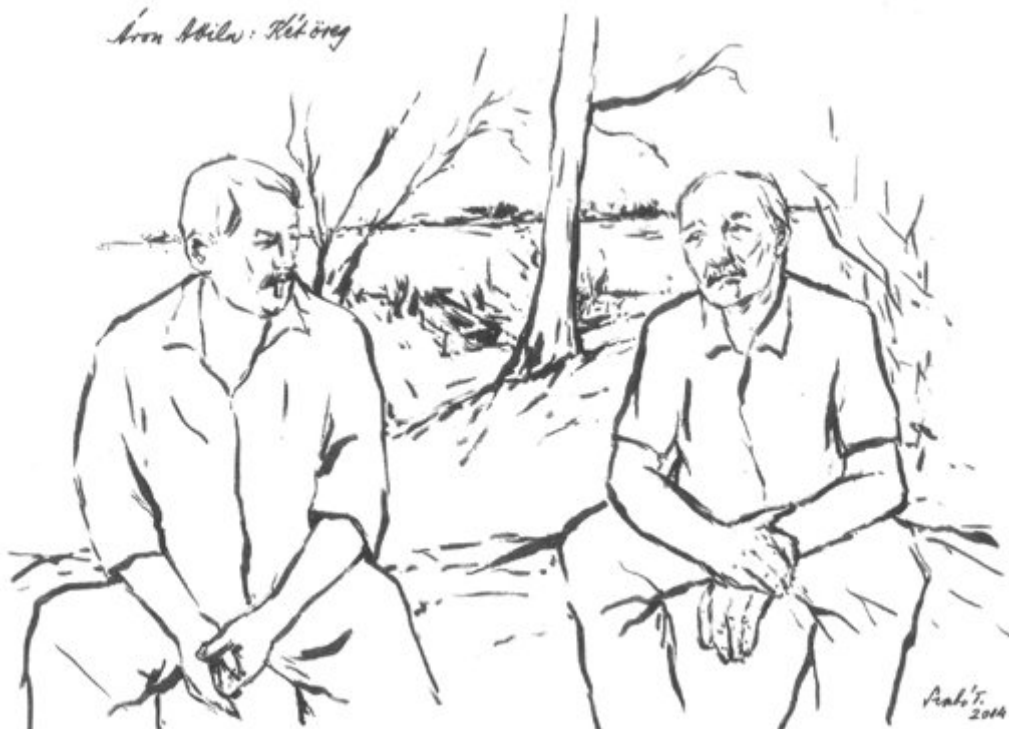
Az ember fekszik hanyatt az ágyon, a szája nyitva, ahogy szokott, de a levegő nem jár ki-be rajta, mint máskor, annyi reggelen, amikor aludni látta.

Tudom

Tudom, hogy mi vagy, -
Az idő csak a
Bizonyossághoz kellett.
Végső remény
Szült és dédelget, -
El is pusztulna nélküled.
Nem dicsőítlek,
Nem sajnállak, -
Nagyon szeretem,
Hogy vagy.

Neked én házat, belé
Mítoszt nem építek,
Meg nem sértlek.
Teszem a dolgom
És hogyha kell,
Olykor én is
Hozzád megyek.

Áron Ádám: Két öreg

Tél is, nyár is

(Két öreg beszélget 1.)

Üldögélve diófám alatt, a kis asztalomnál, finom vörösbort iszogattam éppen, az egyik kellemesen meleg augusztusi kora estén, amikor megpillantottam öreg barátomat, amint elhagyva a falu utolsó házát, éppen az én mocsárral védett dombocskám felé indul. Gyorsan bementem, füstölt kolbászt és finom húsos szalonnát készítettem az asztalra, hozzá a péktől korán reggel hozott kenyeret és kihoztam még egy üveg vörösbort is. Az asztalhoz ülve, egymás egészségére ajánlva, megittuk az első pohár bort, s falatozgatás közben a szó hamarosan a horgászatra terelődött. Barátom örömmel adta elő, hogy a csuka az idén korán megindult és fogott is már, nem is egyet. Bár - tette hozzá - ezek nem voltak igazán nagyok mondhatók. Szalonnázgatás közben kicsit később ő szólalt meg:

- Tudod te is, hogy valószínűleg mindnyájan számos szép emléket őrzünk, melyeket időről-időre elővéve és gyöngéden babusgatva, megpróbálunk újraélni, ki tudja miért, milyen pillanatában az életünknek.

- Úgy bizony - bólogattam egyetértően. - Na, mondjad csak, amit ma ezekből nekem szántál!

- Nekem - fogott bele az elbeszélésbe - ezek közé tartoznak például azok a felejtetetlen augusztus eleji esték, amikor egy-egy sötétedésbe nyúló horgászat után barátommal, aki itt lakik lenn a faluban, már végezve a halpucolással, csak úgy elnyúltunk az udvar dús fűvén és tekintetünkkel a csillagos égbolt mélységeit csipegetve, játékos beszélgetéssel múltattuk a barátságos időt. Ilyenkor, csak úgy, kis tüzet is raktunk, de nem a fénye vagy a melege miatt, hiszen az ilyentájt gyakori kánikulai napok kellemes meleg estébe folytak át, s a csillagok meg a tündöklő holdvilág éppen elegendő fénnel szolgáltak. A gyerekek is velünk tartottak, sokat kérdeztek és kacagva, maguk is vidáman nekiereszkedtek gondolataik szertelen fölszabadításának. Olykor a fölöttünk tündöklő, csillagoktól sziporkázó messzeség, végtelen nagy mélység mesés, sejtelemmel teli szellemvilágot bontott ki fölübénk, melyet azután egy könnyed legyintéssel sodorva odébb, szinte érezhetően magába igyekeztén húzni bennünket a földről, titokzatos magasságokba emelt, majd zuhantatott a szellem kifürkészhetetlen katakombáiban, hogy szinte szédültünk bele. A csöndes suttogásainkat váltó, fel-felcsattanó kacagás szelíden lebegett tova a mozdulatlan levegőben, annyira sem izgatva a tűztől kissé távolabb elnyúló komondort, hogy akár csak a fejét is föl-emelje kissé előrenyújtott mellső lábairól. E meghitt szervesülésben gyöngyfüzérként terelgetve, szelíden múltattuk a végtelen időt sokszor, csaknem a csípős hajnal beköszöntéig is.

- Eppeg úgy, mint ez a mai este, igaz-e? - szoltam közbe.

- Úgy van, éppen ilyen esték voltak azok is, mint ez a mai. S hogy ezt mondom, mindjárt a többi elé tolakszik egy történet, ami érdemes arra is, hogy elmeséljem. S ez talán abban is segít, hogy próbáljuk megérteni, mennyire finomra hangolt műszer az ember lelke. Sokszor, nem értjük, miért romlik el hirtelen a kedvünk, vagy éppen mitől leszünk olyan boldogok, hogy szeretnénk az egész mindenséget magunkhoz ölelni.

- S csak már hallanám is - biztattam. Ő pedig bele is fogott, amint az alant következik:

- Történt, hogy az év utolsó napját kissé hebehurgya, de amúgy végtelenül jóindulatú, kiváló barátomnál töltöttem, itt lenni, a faluban. Fényes, ragyogóan tiszta idő volt, s a holtágak vize még nem fagyott. Az előző napok párás, ködös szürkésége után először ezen a télen csípős, de tiszta volt az idő, éppen alkalmas egy jó csukázásra. El is határoztam, hogy lemegyek a Malom-Tiszára, hátha szerencsével járok. Barátom nem jöhetett, mert az egyik fiát várta haza, aki alig pár napja született gyermekét is ígérte elhozni. Csak egy botot meg a szerelő-táskát vittem magammal.

Fél tíz körül járhatott, már éreztem az arcomon a nap melegét, ami jól is esett, mert - amint már említettem - egyébként csípős, hideg idő volt. Ezért is sietősebbre fogtam és tekintetemmel megkerestem a távolban annak a hatalmas nyárfának az égbe szökő ágait, amely alig párszáz méterre innen, a Malom-Tisza partján, jelezte azt az ígéretes kanyarulatot, ahová igyekeztem. Megérkezvén, óvatosan leereszkedtem a meredek oldalon s lepakolva a fatörzs mellé, mindjárt a vizet vettem szemügyre. A parti nád itt, mintegy öt-hatméternyi szélességben megszakadt, ígéretes öblöt formázva és befogadva a mélyebb vizekig terjeszkedő hínárost. Ennek a tetejét a nyáron szinte teljesen elborító sulyom most alig takarta, nem is ért föl egészen a víz színéig, s a bal oldalon az is megállt a nád előtt két méterrel. Éppen ide terveztem bedobni a horgot, pontosabban ezen a folyosón keresztül ki a nyílt vízre, de csak néhány méterrel a nád elé.

- Úgy is van - szoltam közbe - éppen oda kell vetni a horgot.

Egy gyors, szemrehányó pillantást vetett rám, azután így folytatta:

- Hamar összeraktam a hármas horoggal fölszerelt botot és nekiláttam a nehezének, a kishalfogásnak. Fönn, az ösvény mentén hamar találtam egy mogyoróbokrot, annak levágtam egy szép egyenes ágát, úgy másfél méter hosszan. Erre vékony zsineget kötöttem, csak vagy kétméternyit, s végül csinos kis keszegező horgot kötöttem a végére, s máris készen állt a pecabotom. A magammal hozott kenyérből két ujjam közé vettem egy csipetnyit és kissé összegyúrva, a horog végére ügyeskedtem. Nem sok idő kellett, s több kapás után végre sikerült egy kis búzakeszeget fognom. A keszeget azonnal a hármas horogra tűzve, bevettem a fenekezőt.

A nap, kissé bal kéz felől, jóleső melegen sütött, s a levegő érezhetően egyre melegebb lett. A víz sima felszínét időnként gyöngye szellő borzolta fel. Hátamat a fatörzsnek támasztva kényelmesen elhelyezkedtem a nyárfa tövében, és felhőtlen boldogság áradt szét az egész testemben. Így ültem ott, a lazára engedett zsinórt figyelve, amikor egyszerre furcsa, kaffogás-szerű hang ütötte meg a fületem. A hang elég közelinek tűnt, és fönről, a hátam mögötti bozótos felől érkezett, nem túl messziről. Csak egyszer hallottam, nem is mozdultam, hogy megnézzem, honnan származik. Jobban lekötött a horgászbot s az a remény, ami az első félórán még olyan erős, hogy az ember egy pillanatra sem szereti levenni a tekintetét a bevetett botról. Az idő múlását észre sem véve, feszülten figyeltem s arra gondoltam, milyen szerencsés vagyok, hogy itt ülhetek a ragyogó napsütésben, gondtalanul, a világ más dolgairól szinte tökéletesen megfeledkezve, abban a biztos reményben, hogy a szilveszteri vacsorához, a pezsgő mellé egy csukát fogok letenni. Kicsit később fölnéztem, hogy a nap állásából próbáljam az időt megsaccolni, s akkor a látómezőm legfőbb szejletében fölfedeztem valamit, ami nem illett a nyárfa ágainak a tündöklő kékségbe rajzolódó kristálymetszetébe. Ott ült egy fülesbagoly. Nem a legalsó ágak valamelyikén, hanem kicsit följebb, egy víz fölé nyúló vékonyabb ágon. A szeme csukva volt és nem mozdult akkor sem, amikor fölálltam. Percek teltek el, figyelmem egyenletesen oszlott meg a

horgászbót és a bagoly között. Kis idő múlva kerestem egy kis darab száraz ágot és feléje dobtam. Az beleütközött kicsit messzebb a madarat tartó ágba, de a bagoly meg sem rezgett. Poe hollója borzongatott meg és érthetetlen, bizonytalan szorongás vett erőt rajtam. Pár pillanat volt csupán, magam is megmosolyogtam, majd egy hirtelen ötlettől vezérelve a pecámat percek alatt íjjá alakítottam. Egy erősebb damilból készítettem el az íj húrját s a nádból vágott nyílvevő végébe sarat gyúrtam, hogy az vezesse. Az első lövés jó méterrel elkerülte a célt, a vessző a madár alatt ütközött egy kisebb ággal és visszahullott a lábam elé. A kuvik nem mozdult. Most már pontosabban próbáltam célozni s a következő lövés koppanva, éppen a lába alatt találta el az ágot. Őkelme ekkor kinyitotta a szemét s jellegzetes mozdulatokkal forgatva kétszer a fejét két oldalra, körülnézett. Aztán ismét mozdulatlaná vált. Ekkor felkacagtam, s ahogy jött, úgy szűnt meg bennem a vadász-izgalom. Ledobtam magam mellé az íjat és visszaereszkedtem a nyárfa hatalmas törzse mellé a földre.

Jó óra is eltelt már, amióta a horgot bevetettem. Közben az eleinte csak meg-meglebbenő szellő folyamatos, gyöngé fodrokkal terítette be a nyílt vízparttól távolabbi felületét és egy-két halvány bodorfelhő sebes mozgása jelezte az égen, hogy odafönn nagy szél lehet. Mindent összevetve azonban idelenn egyre melegebb volt, főként, ahol a nap érte az embert. Örültem a szilveszteri nyárnak. Időnként fölpillantottam a fűlesre fenn a fán, s arra gondoltam, milyen jól megvagyunk így együtt: ő, a horgászbót és én, meg ez a hatalmas nyárfa a hátamnál. Éppen a magammal hozott szendvicset készítettem elővenni a zsebemből, amikor ismét fölhangzott a jellegzetes kaffogás, most már közelebbről.

Annyira közelről, hogy el is határoztam, megnézem, ki a hang tulajdonosa. Nagyon óvatosan kúszni kezdtem fölfelé a meredek parton, közben furcsa izgalom vett rajtam erőt. Az ösvény a meredek tetejétől csak alig két méterre kanyargott a bozótosban, s éppen fölértem, amikor most már közvetlen közelből ismét halottam a leginkább kutyaugatásra emlékeztető hangot. Fölemeltem a fejem a meredek fölé s egyszerre szemközt találtam magam egy csillogó barna szempárral, amely alig másfél méterre tőlem egy szürkés-barnás-vöröses rókapofából meredt rám. Utólag sem tudom megítélni, mennyi ideig néztünk „rókaszemet”, de az biztos, hogy egy csöppet meg is ijedtem, csupa libabőr lettem. Az is biztos, hogy még gondolkodni sem igen volt időm, mit tegyek, mert a róka hirtelen oldalt fordult s az ösvényen hamarosan el is tűnt a szemem elől, a sűrű bozótosban. Sok minden járt a fejemben még az is, mi lett volna, ha ez nem egy róka, hanem egy vaddisznó lett volna? Vagy esetleg egy kivert és kiéhezett hatalmas kutya! Bizony belegondolni sem nagyon mertem ennek lehetőségébe. Miután visszacsúsztam a nyárfa tövébe, egy darabig még le sem ültem, hanem egyre csak hátrafelé forgattam a fejemet és a hangokra figyeltem. Kedvem azonban hamarosan visszatért és újra a korábbi kellemes hullámokon rezgett. A most már határozottan fölerősödő szélben jól begubózva, visszakuporodtam megszokott helyemre. A felhők néha kis időre el-eltakarták a napot, de mindent egybevetve még mindig élvezetes, jó idő volt. Éppen erre gondoltam s arra, hogy lám a bagoly sem mozdult el a helyéről, tehát minden a legnagyobb rendben van, amikor észrevettem, hogy a zsinór hasa szép lassan kezd kifeszülni. Miután a mozgás nagyon lassú volt, eleinte bizonytalan voltam, nem a szél játszik-e velem (s a zsineggel), de aztán egyszer csak elindult, s folyamatosan húzni kezdett. Kissé előrenyúlva a bottal, óvatosan szorosabbra zártam a féket, aztán széles mozdulattal bevágtam. A csuka azonnal menekülni kezdett, sze-

rencsémre először a nyílt víz felé. Mivel éreztem, hogy nem nagy példánnyal van dolgom, bátran tekerni kezdtem az orsó karját és hamarosan egészen a parthoz hoztam a halat.

- Pontosan úgy csináltad, ahogy kell - szoltam közbe, s megemelve felé a poharat, nagyot kortyoltam a borból.

- Látva, hogy a horog jól akadt, kiemeltem és megfordulva, minél messzebb a víztől, a földre fektettem a csukát. Nyolcvan deka körüli lehetett, keveset tiltakozott, amikor kivettem a szájából a horgot. Igazi horgász izgalom lett úrrá rajtam, s mindjárt azon járt az eszem, hogyan vethetném be ismét a horgot. Előbb azonban, mivel haltartó szákom sem volt, egy darab zsinegre fűztem és miután a zsineg másik végét kikötöttem egy leszúrt ághoz, betettem a vízbe a csukát. Szerencsére a kis búzakeszeg szinte teljesen sértetlen volt, ezért azon nyomban megigazítottam s már dobtam is vissza a vízbe..

„Látod?” - mondtam nevetve nézve föl a bagolyra. - „Így kell csukát fogni az év utolsó napján!”

A nap már átfordult a delelőn s úgy saccoltam, két óra felé járhat az idő. Gondoltam, még egy órácskát maradok, élvezve az év utolsó napján rám köszönt nyarat. A szilveszteri csuka birtokában derűsen, a reménybeli esti óévi búcsúztatásra gondoltam, ami csak fokozta a jókedvemet. Szememet időnként lecsukva, arcomat a nap felé tartva, így gubbasztottam tovább a fa tövében.

Nem sok idő telhetett el, amikor egyre erősödő, furcsa nyugtalanság vett rajtam erőt. Bizonyára teveled is megesett már, hogy úgy érezted, mintha valaki figyelne. Nos, ugyanezt éreztem én is. A bizonytalan sejtés hatására először alaposan szemügyre vettem a túlpartot, a vízhez vezető lejárókat, bedőlt fák tövét s ahol még horgászt sejthettem. Nem láttam azonban sehol senkit. Főlnéztem a fa ágára, ám barátom most is rendületlen nyugalomban, csukott szemmel, mozdulatlanul ült. Felálltam és akkor hirtelen teljes bizonyossággal tudtam, hogy bárki vagy bármi legyen is az, a hátam mögött van valahol a bozótosban. Megfordultam és azonnal megpillantottam. Az ember ott állt fölöttem, a meredek szélén és egyenesen rám nézett. Olyan erdőjáró-féle ruha volt rajta, vállára vetett puskája szíját jobb kezében tartotta. Hegyes zöld kalapjának a szalagjába mátyásmadár kék tolla volt tűzve, a csizmája sáros. Erős, vöröses bajusza kétoldalt hosszan lelógott, hosszú kivörösödött orra meredeken szaladt keskeny ajkai fölé. Ritkás, vöröses szemöldöke egyik oldalon egészen elkeskenyedett, vele párhuzamosan sebhely nyúlt a halántékáig. Apró szemei szinte szúrtak. Ő szólalt meg:

- ‘sztán van-e valami?

- Egy kis csuka - mondtam mosolyogva és köszöntem. - Jó napot kívánok!

- Mennyire kicsi? - kérdezte - köszönésemet figyelembe sem véve, nem sok idő elteltével, amíg csak körülhordozta a tekintetét a túlparton, mint a jó gazda, ha fölméri a magáét.

- Úgy nyolcvan deka lehet - feleltem.

Hogy megtörjem az ezután beállt hosszú csöndet, én szólaltam meg:

- Jó lesz a szilveszteri vacsorához. Jut eszembe, boldog újesztendőt kívánok magának!

Azonban erre most sem érkezett semmilyen válasz.

- Oszt csak az. Egy kis csuka, s ha hetven deka, az mán méretes is - mondta, miközben szemét egyre kutatva járatta a part menti sekély vizeken.

- Csak az - mondtam és kiemelve a vízből a csukát feléje tartottam.

Egy pillantást vetett a halra, majd tekintetét a túlparti fák karéján jártatta tovább. Két-három perc is eltelt s ez alatt csak az történt, hogy messze egy varjú károgtott egyet.

Ismét én törtem meg a csöndet:

- Nemrégén láttam itt egy rókát.

Kicsit kívárt a válasszal.

- Erre. Rókát!

A hangsúly megdöbbsentett, kitetszett belőle, hogy nem hiszi, vagy legalábbis erősen kétli, amit mondok. Hogy hitelesebbé tegyem, gondoltam, kicsit részletesebben elmesélem az imént történeteket.

- Először csak a kaffogását hallottam, ugye leginkább egy kutyaugatásra hasonlít a hangja. - Kicsit kívártam, hátha megerősít, vagy mond valami egyebet, de csak hallgatott. - Aztán - folytattam - fölkúsztam oda, ahol most maga áll, s egyszerre csak szembe találtam magam vele.

Az ember továbbra is csak hallgatott.

- Majd hirtelen elszaladt - fejeztem be.

Hogy jobban megfigyeltem, láttam, hogy igen magas emberrel van dolgom. Már csöppet sem mosolyogva vártam, hogy mond valamit, de csak hallgatott. Aztán elővette a zsebkendőjét és megtörülte vele az orrát. Miközben visszatette a zsebébe, azt kérdezte:

- Aztán, engedély van-e?

- Van - mondtam azonnal.

Megint csönd ereszkedett közénk, amit még az egyre erőteljesebben támadó szél sem tudott elhessenteni. Darabig még állt ott fönn, majd az ösvényen megindult fölfelé, közben visszanézve azt mondta:

- A róka pedig nem kaffog.

Ahogy ezt kimondta, az én madaram nagy csattogással fölemelkedett és elrepült. A magas ember hirtelen visszafordult egy pillanatra és a bagoly után nézett. Aztán köszönés nélkül elment. Távolodó lépteinek hangja elveszett a most már erősen zúgó szélben, amely előtt rohanva a sokasodó fekete felhők észtsveszejtő gyorsasággal közeledtek nyugat felől. A nap már csak hébe-hóba jött elő, a hideg szél éppen szemből fújt, s erősen kezdtem fájni. Nem tudtam pontosan, hogy miért, de hirtelen hazavágytam. A korábbi derűm, jókedvem valahová messze elszállt.

Visszagubbasztottam a fa tövébe és biztatgattam magamat, hogy ez az időváltozás még majdcsak idever nekem egy jókora csukát. Hirtelen eszembe jutott a bagoly és azt vettem észre, hogy hiányzik.

S miután barátom itt megállva az elbeszélésben kicsit kívárt, én szólaltam meg:

- Szóval a bagoly. Hiányzott a bagoly - mondtam, elnézve a falun túli erdő sűrűn meredező ágai között itt-ott előbukkanó holtág vize felé.

- Igen - mondta, egyet sóhajtván, s így folytatta az elbeszélést: - Később az előbbi, egyre erősödő szorongó érzés vett újra hatalmába. Biztosan éreztem, hogy megint figyel valaki. Lopva kémleltem végig a szemközti partot, majd hirtelen észrevettem, honnan néznek. Tőlem bal kézre, úgy negyven-ötven méterrel följebb a parton, egy bedőlt fa törzsére támasztott könyékkel, ott állt az előbbi emberem és a kesze-kusza

száraz ágak közt egyenesen rám meresztette a szemét. Inkább visszafordítottam a tekintetemet a vízre. Talán inteni kellett volna neki, de magam sem tudom, hogy miért nem tettem.

Ahogy az idő telt és a szél egyre erősebben fújt, nagyon hidegre fordult. Elhatároztam, hogy befejezem a horgászatot. Fölálltam és elkezdtem becsévélni a zsinórt. Gyorsan összecsuktam a botot és elrámoltam, aztán kivettem a halat a vízből és beletettem egy erre magammal hozott nejlon zacskóba. Nem is néztem az emberem felé, hanem fölkapaszkodtam a parton és olykor hátra-hátra pillantva, sietősen hazafelé irányítottam a lépteimet. Egészen barátoméék lakásáig, keresztül a gáton és az erdön át, végig megmagyarázhatatlan idegesség töltött el és uralkodott rajtam.

Közben már havat is kezdett hordani a keresztbe fújó, erős szél, s én már nagyon fáztam, hiszen nem készültem ilyen hideg időre, amikor elindultam. Az ég pedig fekete volt, egészen fekete.

- Mi van? - kérdezte széles mosolyát hirtelen visszafogva a barátom, amikor beléptem az előszobába.

- Egy kis csuka - mondtam.

- S oszt ettől van olyan rossz kedved? - nevetett rám.

- Nem - mondtam, miközben levettem a dzsekimet. Aztán magam is meglepődtem, hogy csak annyit mondok: - Hideg van.

- Akkor gyere beljebb - tárta ki előttem a szoba ajtaját. - Itt vannak Péter fiamék!

A szobában kellemes meleg volt, a heverőn barátom felesége és menyje a csöppséget babusgatták. Péter ölelésre tárt karokkal állt föl a fotelból, s hozzám lépve üdvözlöttük egymást a megszokott módon, majd mindjárt a heverőhöz vezetett.

- Na, nézd meg! - mondta a barátom felesége. - Hát nem tiszta apja?

Ahogy a csöppségre néztem, éreztem, hogy egy nagy szusszanással mintha egyszerre minden feszültség kiszállna belőlem, s olvadni kezdett bennem a nagy-nagy hidegség.

Kezembe adták, én a magasba emeltem és máig sem vagyok biztos benne, de azt hiszem, a kisdéd rám mosolygott.

Öreg barátom megkotorta kicsit a parazsat, dobott néhány ágat a tűzre. Hozzám lépve, töltött a borból és felém nyújtotta a poharat, miközben másik kezét nagy súlyosan a vállamra helyezve s kissé lenyomva, azt mondta:

- Egészségedre! - aztán rám mosolyogva még hozzátette: - Így van ez, tudjuk mi ezt - tél is, nyár is. S megesik ez akár Szilveszter napján is.

Ugyan már

Ugyan már, költő!
Mit firkálgatsz
Verset ennek-annak?
Nem elég neked,
A Rákóczi tölgyek
Dicső csatáinkról
Regélő apszisa?
Dej'szen te vagy az
Összes ártéri erdők
Esszenciális árnya.
Tiéd ott minden gát
Lettél a vizek királya,
Benne minden halak
Ura és szolgája.

Ezért hát, a ceruzát letedd
S ne tekintgess soha
Holmi csodapalotákra,
Mert azoknak kapui
Előtted erősen bezárva.
S ha megnyílnának is,
Mit remélnél mégis?
Hogy befogadnának?

Ugyan már költő.
Ne mondd, hogy
Nem tudod, hiszen
Kezdetől van sorsod.
Lett neked dolgod
S van elég ma is,
Veri hétágra mind
Tested s lelkedet is.

Tedd csak, ami a dolgod
S mondd, hogy megfogadod:
Kétmarokra gyűjtöd
Az éltető reményt
S bizakodva sűrűen
Szórod egyre felénk,
Hogy megmaradni mindég
Bátran remélhetnénk.

Vedd hát a ceruzád most
S töprenkedj: dalaidat
Leírni, hogyan fogod.
Segítenek az erdő, a gátak
S mind a vizek, és a halak.

Akkor is, ha jól tudod, hogy
Mindig egyedül maradsz.

Óév, Újév (Két öreg beszélget 2.)

Csak sietős léptei ropogására figyeltem föl a frissen hullott havon, amúgy talán észre sem vettem volna öreg barátom érkezését. Azonnal abbahagytam hát a kályharakást és ajtómat szélesre tárva nagy öleléssel üdvözöltem, miközben boldog újesztendőt kívántam neki. A köszöntést viszonzva, nem titkolva a sietséget, letette a kabátját, meleg kötött sapkáját a sállal együtt annak ujjába betűrve. Két kezét maga elé emelve már meg is szólalt volna, ám én megelőztem és arra kértem,, hogy szokásunkhoz híven, mielőtt bármi mást mondana, igyunk egy kortyot arra, hogy ez az év is baj nélkül telik majd el, s lehetőleg jó egészségben érijük meg a következő esztendőt. Természetesen elfogadta visszautasíthatatlan ajánlatomat, s miután a kölcsönös jókívánságokon túljutottunk, rögtön bele is fogott volna a mondandójába, ám én, mutatóujjamat figyelmeztetőleg fölemelve, az éléskamrába mentem s onnan sonkát, kenyeret hoztam elő, amihez magam készítette ecetes tormát tettem az asztalra. Barátom azonban, miután egy pillantással fölmérte a finomságokat, erősen rám szögezve a tekintetét, belefogott a mondandójába.

- Legutóbb, amikor találkoztunk...

- Bizony már elég régen jártál errefelé - vettem közbe -, legalább vagy egy hete.

Barátom türelmetlenül legyintett, majd így folytatta:

- És a birsalmasajt és a fiatalember esetét meséltem el neked, azt hittem, egy darabig talán nyugtom lesz.

- Hohó! Már sejtem, hogy nem valami vidám történettel akarod szebbé tenni az újévnek ezt az első napját!

Megint egy türelmetlen legyintés volt a válasz.

- Hagyd már, hogy elmondjam, amit akarok!

Bólintottam, s megemeltem felé a poharamat.

- Szóval, tegnap este elindultam, hogy kicsit körülnézek, hogy mulat az ifjúság manapság. A félhomályos, diszkrét némaságba burkolózó, hosszú, alacsony folyosón teljes volt a csend. Az ajtók mögül nem hallatszott nevetés, sem pezsgőspoharak vidám koccanása. Meglepődtem, nem annyira azonban, hogy ez elmaszatolja a várakozással teli derűs mosolyt a szemem sarkaiból s vele a frissen támadó gondolatokat: mi mindenre alkalmas lehet az év utolsó napja! Emlékezve összegzünk s keressük a reményt az újévre. Nem kis dolog ez, aminek többnyire meg is adjuk a módját: mulatunk.

A kapun kilépve meglepett kissé a fagyos hideg hirtelen támadása, összébb húztam hát nyakamon a meleg sálát s kabátom gallérját. Természetesen hamar a Rákóczi útra értem. Meg-megcsúsza, óvatos léptekkel átkeltem a zebrára fagyott jégbordákon az úttest túloldalára és kissé megkönnyebbülve léptem be a metróállomás meleg légáramlatokat taszigáló üveg-ketrecébe.

Az aluljáróból a mozgólépcsőn lefelé haladva azt tapasztaltam, hogy a forgalom jóval gyéresebb a megszokott hétköznapiénál. Leérve megszokásból odaköszöntem a fal mellett kuporgó vak párnak. Miután már néhány lépéssel elhaladtam mellettük, hirtelen visszafordulva (és kicsit meg is szégyellve magamat) a zsebemből egy ezer forintost vettem elő, hozzájuk léptem.

- Boldog Új Esztendőt! - mondtam és az ütött-kopott szintetizátor elé a földön elhelyezett papírcilinderbe dobtam a pénzt.

A férfi tovább énekelve egy röpké mosollyal jelzett, társa, aki egy negyven év körüli asszony volt, halványan elmosolyodva, halkán megköszönve az adakozást, viszonozta a jókívánságot.

Szokásom szerint ezután hátra, az utolsó kocsi felé tartva, félúton az összevissza festett és karistolt, mocskos, piros műanyag székeken, megszokott látvány, egy alvó ember mellé értem. Az oldalán feküdt, feje alatt nagy műanyag táska. Elnyűtt, szürke háromnegyedes kabátja alá felhúzott térde majd kiböki vékony és elmondhatatlanul koszos nadrágját. Kopott, piros-kék csíkos sálját a nyaka köré tekerte, barna simléderes sapkája félrecsúszva, csaknem leesik a fejről. Erősen őszbe forduló ápolatlan haja ritkás tincsekben hull a szeme elé. Borostás arca beesett, kiálló pofacsontja rosszul fölállított sátoroszlop gyanánt rendezi mély redőkbe a bőrét. Mindkét karját, könyékben hajlítva, az álla alá szorítja.

Hátrébb, a falhoz lapuló széksor végén, egy fiatalabbnak tetsző férfi ül, hátát a falnak, jobb vállát s oldalra billenő fejét, az utolsó műanyag szék oldal élének támasztva. Őt már többször láttam itt, többnyire reggelente, munkába jövet. Öltözeke is a megszokott volt: igen koszos, valaha bizonyára szebb időket látott, sötétkék orkán-dzseki, agyonfoltozott farmernadrág és egy kijárt, a hajlásoknál repedezett fekete félcipő. A dzseki alatt viselt barna zakó, rongyos gallérú ing és feszesre kötött fekete nyakkendő. Az ápolatlan, ősz szálakkal sűrűn tűzdelt fekete szakáll fölött, az erőteljes ívű szemöldökök magas, ráncokkal alig barázdált homlok alatt állnak. A simára kétoldalt lefésült, hosszúra nőtt haj végein töredezett, felkunkorodó tincsekkel borítja a kifelé forduló arcot. Egyik lábát felhúzva, két karjával átölelve, a másikat kinyújtva - aludt. Álma nem volt mély, ezt látni lehetett apró moccanásain, szemhéja szinte folytonos rezzenéseiben.

Erősödő robaj és a léghuzat jelezte a szerelvény közeledtét. A várakozók lassan helyezkedtek a beszálláshoz. A velem egy magasságban szusszanva nyíló ajtón hangos társaság özönlött ki a peronra. A néhány sihederből és kamaszlányból álló csapatról lerítt, hogy ők már régebben elkezdtek az óév búcsúztatását: Harsány nevetés, kürtszó, duhaj hangoskodás kísérte őket.

Utánuk néztem. Láttam, amint az egyik lány két karjával a mellette haladó kamaszba kapaszkodva, tréfásan annak a fülét próbálta megfogni, miközben az, az italtól amúgy is bizonytalanul lépkedve, csaknem egyensúlyát veszítette. A következő pillanatban a lány belebotlott a földön ülő férfi kinyújtott lábába és hangosat sikoltva elesett, csaknem magával rántva a fiút is.

- Elgáncsolt! Elgáncsolt! - rikoltozta a lány, miközben társai fölsegítették a földről.

A földön alvó férfi felriadva, értetlenül hunyorgott, látszott, nem érti, mi történt.

- Ezt nem jól tetted, haver! - mondta ekkor a kamasz és megmarkolva a férfi haját durván az arcába öklözött.

- Ez az! Adj neki! - biztatta a lány.

- A szemét! - mondta egy másik kamasz.

A következő tíz-húsz másodpercben a csapat néhány tagja, vélt sérelmét megtorlandó, ütötte-rúgta a földön fekvő, most már talán hamarosan eszméletét veszítő alakot. Aztán hirtelen lecsöndesedve, abba hagyva az ütlegelést, rugdosást, a csapat elindult a

lépcsők felé, azonban a megbotló és eleső lány párja egy bizonytalan lépés után megállt és visszafordulva a földön mozdulatlanul fekvő férfit nézte.

Párja belekarolt és próbálta elhúzni a többiek után.

- Gyere már, nem látod, hogy jól van? Nincs is semmi baja. - Aztán a férfi felé nézve, még hozzátette: - Öreg, te se tudod, hogy kell csajokat fogni, mi?

- Jól van! - mondta a legnagyobb termetű legény visszalépve hozzájuk, majd a szerencsétlen földön fekvő alakhoz visszalépve leguggolt, egyik kezét alá tette és felülítette, hátát a falhoz támasztotta.

Az iménti lány, partnere karjába csimpaszkodva, még néhány lépés után is kajánul vigyorgott vissza a földön ülő alakra. Aztán hirtelen megfordulva visszaszaladt hozzá és egy színes szilveszteri kürtöt nyomott sípjával előre a szerencsétlen férfi hóna alá.

- Nesze! - mondta nevetve, - Mulass jól! BÚÉK!

A társaság lassan ellépdelt, s amint a lépcsőhöz értek, már ismét harsány, duhaj nevetés csapott fel.

A mozgólépcsőn fölfelé haladva hangjukat elnyomta egy újabb érkező szerelvény dübörgése.

Lassan, tétován tettem a földön ülő alak felé néhány lépést, majd megálltam tőle alig egy méterre.

A férfi eközben magához térve, a színes papírcsíkokat bámulta az orra előtt, két kezét még mindig szorosan összekulcsolva maga előtt a mellén. Aztán egyik kezével egy lassú mozdulattal kisimította a szeme elé hulló zsíros hajtincseket és kihúzta a hóna alól a trombitát. Egy darabig bizonytalanul forgatva nézegette, majd fölpillantva, egyenesen rám nézett.

Iszonyatosan hosszú másodpercek teltek el. Alig ismertem meg a saját hangom, amikor hozzá szóltam:

- Mondja, jól van? Nem kell valamilyen segítség?

- Kutya bajom - hangzott a rövid, tömör válasz.

Miközben a metrókocsihoz indultam, visszanézve láttam, ahogy a földön ülő alak tekintetével engem követve, furcsa, torz mosollyal az arcán, lassan fölemeli és felém nyújtja a papírtrombitát.

Azt hiszem, öreg barátom hangja kissé megcsuklott az utolsó szavak kimondása közben. Tudtam ugyanakkor, hogy nem várja, hogy bármit is hozzáfűzzek az elmondottakhoz. Őszintén szólva, egyáltalán nem akartam, s nem tudtam volna bármit is mondani.

Legyűrve

T. P.-nek

Eltűnt a jelen. Jövök-megyek
Keresem, de sehol nem lelem.
Csak a múlt ögyeleg itt s egyre
Nosztalgiazik, úgy szenved,
És ha nem figyelek, vigyorogva
Mutat ökörszarvat nekem.

Mi lesz hát így énvelem?

Megkérdezném, de múltat a
Jövőről kérdezni lehetetlen.
Szembe menni vele rossz kísérlet,
És könnyedén átugrani sem lehet.
Ölelve, hol megszorít, hol dédelget,
Játszik barátot itt, s ott ellenségemet.
Hol harsányan dicséri, erényeimet,
Szemembe néz aztán mélyen és
Bűneimmel könyörtelen' lefegyverez.

Hát miféle dolog ez?

Ha jelenem nincs, nincsen jövőm se'.
A jelen könyörtelen leigázásával
Azt is a múltam gyűrte le.
Töprengve mellemre hajtom a fejem
Fogva tartott jelenemet s benne
Halvány jeleit a jövőmnek,
Talán álmomban, egyszer újra meglelem.

Birsalmasajt

(Két öreg beszélget 3.)

Ahogy azt szoktuk ilyen zord téli napokon, öreg barátommal benn ültünk kis házam előterében, ami egyszerre volt előszoba, konyha és nappali is. A kis helységben, az ablak melletti asztalnál ülve, borozgattunk és mindenféle, még aktív korunkból származó emlékeket idézgetve beszélgettünk, ahogyan ezt máskor is szoktuk. A városban eltöltött évekre terelődött a szó, ahol sokáig éltünk és dolgoztunk mind a ketten. Barátom egy első hallásra jelentéktelennek tűnő emlékét idézte föl, ám mi már megszoktuk, hogy az ilyen apró eseményekről is komolyan szót váltunk. Most tehát idézem a barátom előadásában elhangzottakat:

- Bár az ólomszürke novemberi égbolt vastag párával borított be mindent, a levegő mégis szokatlanul hideg, csípős volt. De szokásomhoz híven most is leballagtam, hogy megvegyem az újságot. Fagyos nedvesség tette csúszóssá az aszfaltot a munkába igyekvők talpa alatt és hidegen csillant meg a villamossíneken a fény. A Körtér a szokásos reggeli forgalmát mutatta, talán kevesebb emberi hang hallatszott - a dübörgő buszok, autók és villamosok monoton hangzavara uralta az étert.

Az újságárushoz érkezve, megláttam a megszokott képet: a Villányi út sarkán, az ABC fala mentén alkalmi árusok kínálták portékáikat. Többnyire a környékbeli falvakból, vagy éppen csak a külső területek családi házas övezetéből érkező, többnyire idős emberek. Portékáikat maguk előtt a földre rakott kemény kartonpapírokon vagy valamilyen rongyokon kirakva kínálgatták az arra járóknak. Egy szürke fejkendős, meghatározhatatlan korú öregasszonyt vettem észre, aki egészen a fal mellett állt, arcán egészséges pír terült szét, napbarnította, ráncos kezeit összefonva a hasán, a köténye előtt. Időnként le-lepillantott a földre tett kopott bőrtáskára oldalt, a lába mellé. Előtte a leterített, gyűrött reklámtáskán gondosan tisztára mosott petrezselyem gyökér, sárgarépa, karalábé, zeller sorakozik. Öt fej fokhagyma áll a sor végén. A zöldségek mellett hosszában, gondosan fóliába csomagolva, néhány szelet birsalmasajt is kínálja magát.

Hatalmas ezüstszínű Mercedes érkezik és fölhajtva a járdára, leparkol az újságosbódé mellett. Harminc év körüli, kissé pocakos fiatalember száll ki belőle. Sportos dzsogingot visel és magas szárú edzőcipőt. Erős szőrzetű csuklóján vastag aranykar-kötő tekeredik, nyakában súlyos aranylánc csillog, ami leér csaknem a gyomra magasságáig. Az újságos mögötti gyorsbüféhez megy, közben egy pillantást vet az alkalmi árusok csoportja felé. Néhány perc elteltével, miközben nagyokat harap a hamburgerbe, odasétál és kutakodva nézelődni kezd a kirakott árufélék között. Hirtelen felcsillan a szeme és a fejkendős asszonyhoz lép, miközben tekintetét egy pillanatra sem emeli föl rá. Az öregasszony kétoldról, hüvelykujjával kissé a széle alá nyúlva, megigazítja elől a fejkendőt és a fiatalemberre tekintve megszólal:

- Vegyen egy kis finom zöltséget, fiatalember, a vasárnapi leveshez, nézze, milyen szép! - magam termeltem meg otthon, a kis kertemben.

A férfi nagyot harap a hamburgerből, bólogat, és közben kezével integetve jelzi, hogy teli szájjal nem tud beszélni. Aztán, ahogy lenyeli a szájában lévő falatot, megkérdi:

- A sajtot is a néni csinálta?
- Persze, hogy én!
- Birsalma, ugye?
- Az persze! Tudja, van egy öreg bokor a kertünkben...
- Olyan rég ettem, hogy már nem is emlékszem rá! - vágott a szavába a fiatalember.
- Tessék megkóstolni akkor...
- Hát meg is veszem mindet! - szakítja félbe ismét a férfi.
- Mindet? - kérdi az asszony csodálkozva.
- Miért, nem azt mondtam? - kérdi, de még mindig nem emeli föl a tekintetét.

Az asszony lehajolva, lassú mozdulatokkal összefogja a három gondosan celofánpapírba csomagolt sajtot és átnyújtja a férfinak.

- Csak százötven forint - mondja.

A fiatalember pénzt kotor elő a kezításkájából.

- Olcsón adom ám ezt a szép zöldséget is, vigye haza a feleségének! Meglátja, örülni fog neki!

- Na persze, a vasárnapi leveshez... - mondja a férfi furcsa, gunyoros fintorral az arcán.

A pénzt átadva, már el is indul, ám hirtelen gondolattól vezérelve megtorpan, majd visszafordul, és azt mondja:

- Jó! Tessék ideadni azt a leveszöldséget! - mondja széles mosollyal az arcán. Most néz először az öregasszonyra.

- Mennyit tetszik kérni? - néz rá az, mosolyogva.

- Mindet, nénikém, mindet - nevet rá a férfi.

- De ez nem egy levesre való ám! - mondja az öregasszonyasszony csodálkozva tárva szét kezeit, a szépen külön válogatott és sorba rakott zöldségek fölött.

- Nem baj, csak tessék ideadni! - válaszol most már kissé türelmetlenül a fiatalember.

Néhány perccel később a férfi az autója mellett állva leteszi lába mellé a reklámszatyorba pakolt zöldségfélét és látható élvezettel harap bele az egyik birsalmasajtba.

Eközben a fejkendő öregasszony, összefogva kis motyóját, elbúcsúzva tőle, néhány szót vált a szomszédjával, majd elköszönve körülnéz és az utca túloldalán, a fiatalembert pillantja meg, aki éppen a gyorsbüfé hátuljánál álló kuka fedelét fölhajtva, egy hanyag mozdulattal beledobja a zöldséggel teli szatyrot.

Barátom itt megállt a történet elbeszélésében, és fejét mélyen lehajtva a padlót bámulta maga előtt. Kis idő múlva komor tekintetét rám emelte, de mielőtt megszólalhatott volna, megelőztem őt.

- Szót se többet - mondtam nagyon lassan. Töltöttem a poharakba és jól emlékszem, fenéig ki is ittuk a bort.

Hűtlen leszek

Meg kellett születni,
Hát megszülettem.
Vesztettem eleget itt
Felsorolni is röstelltem.
Nyomot, ha hagyok is
Nem kell szégyellnem,
S ha gyávát kiált bárki is
Nem kell elviselnem.

Könnyedén csak lebegek
S ha majd elmegyek
Szabadon röpködő gerle leszek
És bűgva tiszta szerelemmel,
Magamnak való társat keresek.

Megyek mindég arra,
Amerre út nem vezet.
Jussak akárhova
El soha nem veszek.
Hogy miért,
Ne kérdezzétek.
Elhagyom az időt,
Hűtlen leszek.

Adventi látogatás

(Két öreg beszélget 4.)

Jó néhány éve már szokásommá vált, hogy ilyenkor, karácsony közeledtével, fölkeresem öreg barátomat a kis horgásztanyáján. Őt csak Mihály úrként ismerik arrafelé, ami azért nem meglepő, mert jó ideje már egyedüli állandó lakosként él az egyébként ilyen-olyan hétvégi házakkal megrakott vízparton. A családjáról magam sem tudok többet, csak amit ő mesélt, az pedig csak annyi, hogy feleségét jó tizenöt éve eltemette, és van egy lánya, aki férjhez ment egy amerikaihoz s azóta nem látta, csak néha érkezik tőle egy-egy levél a tengerentúlról. Egy ilyen levélből tudja azt is, hogy van egy szép fiú unokája, aki immáron a tizedik életévén is túl van. Mihály úr a gyermek és szülei bekeretezett fényképét a feleségével és lányával őt együtt ábrázoló, gondosan bekeretezett képpel, féltett kincsként őrzi az ágya melletti kisszekrényen. Ő maga akkor vált meg lakótelepi lakásától, amikor a fiatalok - minden előzetes bejelentés nélkül - elhagyták az országot. Akkor vette meg a vízparti telket, amire jószerével egyedül építette föl a kis házat, ami eltérően az általában errefelé álló építményektől, téglából épült és teljesen téliesített volt.

Érkezésem idén a szenteste napjára esett, és a buszról leszállva, hónom alatt egy üveg jófajta vörösborral, máris irányt vettem öreg barátom tanyája felé. Az út a buszmegállótól ilyen téli időben sem volt több tíz perc gyaloglásnál. Látótávolságba érve észrevettem, amint öreg barátom a ház mögé megy, a faskamrához, valószínűleg azért, hogy egy ölnyi tűzre való fát szedjen össze. S nem is tévedtem, mert ahogy az ajtón beléptem, úgy találtam a kis cserépkályha előtt térdelve, amint épp néhány hasábfát tuszkolt be annak az ajtaján.

Miután régi barátokként megölelve üdvözlöttük egymást, szó esett a késő őszi haljárásról, arról, hogy az idén még nem törték fel a környéken senki tanyáját, s ez jó hír volt. A kályha ontotta a meleget, amire szükség is volt, mert pár napja nagy hideg köszöntött ránk. Hó nem volt egy szem se, csak a borús, össze-vissza forgolódó sötét-szürke, fellegektől terhes égbolt, ami így egészen olyan volt, mintha haragudna valamiért.

- S látod, ez az idő is! - mondta Mihály úr az ablak felé ütvé a fejét. - Mert ha havat nem hoz, legalább ne itt lógná ránk ezt a sok rossz felhőt, mert milyen más az ember kedve is, ha a fényes nap sugaraiban fürödtetheti az arcát... - na meg persze, arról nem is beszélve, milyen más a kapás! S hiszen te azt tudod, ugye, hogy a csuka is jobban szeret szép tiszta időben enni. Mostanában - ha jól számolom, már vagy tíz napja is van, hogy le sem mentem a vízre.

Így terelgettük az időt békességben, a szép nyári közös horgászélményeket is felidézve, közben rendesen időt szentelve a nagyvilág s benne országunk ügyes-bajos dolgainak is, ahogyan mindig megtettük. Szenvedéllyel, ugyan, de nem indulatosan, inkább csak úgy, ahogyan a magunkfajta beleszólási lehetőséggel bíró emberekhez illik, s akik már elég bölcsek hozzá. Közben jófajta házi kolbászt és sonkát haraptunk a jó bor mellé s nem vettük észre az idő múlását. Pedig a gomolygó szürke felhők mögött már lassan lemenni készült a nap, amikor Mihály úr hirtelen felállva, az ablakhoz lépett.

- Gyer' csak ide te is - intett magához -, azt nézzed, hogy esik a hó!

- Látom innen is jól - mondtam - mégis, fölállva, mellé léptem az ablakhoz.

Hatalmas nagy pelyhekben, szinte átláthatatlan sűrűségben hullott. Néhány percig némán, szinte megbabonázva bámultunk a kinti, lassan fehérbe öltöző világra.

- Csak megmaradna szentestére is - mondtam csendesen.

Néhány perc telt el teljes csöndben, amit aztán ő szakított meg:

- Igen. Szentestére, ha megmaradna... az nagyon szép volna.

Csak éreztem, nem tudtam, hogy most nem szabad megszólalnom, mert valami fontos dolog még nem hangzott el, valami még jönni fog ezután. S nem csalódtam, mert öreg barátomtól mindig számíthattam egy jó kis történetre. Így folytatta:

- Tíz éves lehettem, s addig igazi nagy havat alig láttam, de legalább is nem emlékszem rá. Akkor télen, éppen szenteste, ugyanilyen hatalmasan szép hóesés volt.

Várakozva néztem föl rá, s azt vettem észre, hogy meleg barna szemei különös fénnel ragyognak. Sajátosan bensőséges, szelíd és valami mosolygós büszkeség-félét is magában hordozó derű áradt belőlük, olyan, amit csak valami nagyszerű emlék felidézése csálhatott elő.

- De hogy az elején kezdjem, nekem volt egy csudálatos nagyapám, bizony. Hozzám hasonlóan, a feleségét, akit mérhetetlenül szeretett, korán elvesztette s így édesanyámat annak kislány korától egyedül nevelte. S úgy szerették egymást, hogy az egész faluban nagy tisztelettel és a szeretet példájaként emlegették őket.

Kis szünetet tartott itt Mihály úr; megigazította a tüzet, majd visszaülve az asztalhoz két hosszú kortyot ivott a borból. Aztán így folytatta:

- Tán nem is volt olyan este, hogy ne jött volna be a szobámba s ne mesélt volna egyet. S te jó Isten! Megnyílt a mese-birodalom kapuja és csak áradt felém a sok csodálatos történet, hol a csudafurulyáról, János Vitézről vagy Toldi Miklósról, s ki tudja hány, maga által kitalált csodatevő harmadik fiúról, a sárkányokról és az angyalokról, meg a gonosz boszorkányról, a táltosokról és mindenféléről az üveghegyen innen és túl. Nagyon szerettem, amikor mesélt, ma is eszembe jut az arca és a vastag erekkkel teli keze, ahogyan mese közben hol fölemelte, összekulcsolta, vagy éppen megszorította az én kezemet. Mindennél jobban megragadt azonban bennem egy közös játékunk, amit gyakran játszottunk, s amit neked el akarok mondani. A dolog úgy kezdődött, hogy egyszer megkérdeztem tőle: „Mondd, nagyapa, te honnan tudsz ennyi mesét?” Mire ő azt válaszolta: „Hohó, hát az aztán nagyon egyszerű. Ha szükségem van egy mesére, fogom magam és elröpülök Meseországba. Ott aztán van annyi, hogy ihaj! Csak választanom kell. Bizony.” Erre én hitetlenkedve azt mondtam: „De hiszen neked nincs is szárnyad!” Mire ő: „Van az! Mán hogyan vóna! Itt van, ni, most is rajtam van, nem látod?” - és szélesen kitárva, megemelgette oldalt a két karját. Én előbb némán bámultam, aztán mégis kitört belőlem a hitetlenkedés és nevetve mondtam: „Ugyan, te becsapsz engem! Igaziból nincs is szárnyad!” Nagyapám felháborodva nézett rám. „Dehogyan nincs” - mondta nagy komolyan -, „csak gondolatban”. Ez aztán tényleg meglepett, s csak bámultam rá nagy szemekkel. Ő pedig így folytatta: „S ahhoz, hogy meglásd, nem kell más, csak erősen rá kell gondolni, úgy is szoktuk mondani, hogy odaképzéljük. S azt, amit akarsz. Lehet kerecsensólyom, vagy fecske, de lehet pillangó szárnya is. Vagy bárákármi, amire éppen vágyódsz. Tegyük csak gyorsan egy próbát! Ugye tudod, hogy milyen a fecske szárnya?” „Persze, hogy tudom, hiszen nagyapa eresze alatt is fészkel minden évben” - válaszoltam. „Nahát” - mondta ő. - „Akkor most képzeld magad elé a fecske szárnyát. Jó erősen gondold rá,

hogy szinte lássad, s egészen közelről nézzed, hogy az olyan nagy legyen, ami engem is el tud repíteni.” Nekem ez egy pillanatnyi nehézséget sem okozott, s bár némi csalafintaságot sejtettem a dologban, de kétségtelenül láttam, vagyis inkább csak tényleg oda tudtam képzelni a fecskeszárnyat, éspedig éppen úgy, ahogyan azt a nagyapám mondta. „Látom, nagyapa!” - kiáltottam s kacagtunk együtt, miközben ő egyre csak emelgette a karját, mintha felszállni készülne és kérte, mondjam el, hogy milyen is az a szárny. Én pedig játszva az új játékot, pontosan leírtam, milyen is az az embernyi-méretűre növekedett fecskeszárny.

- Hiszed-e? - nézett rám kérdően a barátom.

- Már hogyan hinném! - kiáltottam nevetve. - Mire láthatóan megnyugodva folytatta:

- Attól kezdve aztán szinte nem telt el nap, hogy valamilyen formában elő ne került volna ez a mi játékunk. S odáig ment, hogy az ágyam előtti szőnyegen lejátszottuk ketten, persze csak gondolatban, János Vitéz csatáját a franciákkal, amiben én voltam a János Vitéz és nagyapám mindig egy francia katona. Nagyapám csuda dolgokat talált ki, egyszer például azt mondta, gondoljam oda őt a templom tornyára, de nem akár-hogy, hanem úgy, mintha kakas teste lenne és csak a feje volna emberből. S hogy megkönnyítse a dolgomat még kukorékol is hozzá. Közben persze végig csak kacagtunk és kacagtunk.

Annak az évnek az Adventjében aztán meghalt az én nagyapám, egy héttel karácsony előtt volt a temetése. Az én édesanyámat azokban a napokban többször is láttam sírni és máig emlékszem arra a torokszorító érzésre, ami olyankor a hatalmába kerített és arra kényszerített, hogy elbujdossam valahová a szobám rejtekébe. Aztán elérkezett szenteste napja és késő délután, szinte éppen úgy, mint ahogyan ma is, leesett az első hó. S ugyanilyen, mint ez a mostani, sűrű nagy pelyhekben zuhogott alá, a szél mozdulni sem mert, a táj némán és várakozón meghajolt Hó apó előtt, s boldog örömmel fogadta a hópelyhekből laza puhaságba szövődő meleg takarót a föld. Amikor aztán este lett, megérkezett a Jézuska is. Nálunk akkor az volt a szokás, hogy egészen a kis harang megszólalásáig édesanyám sem láthatta a földíszített fát, azt édesapám maga, egyedül intézte. Most, ahogy a kis harang, csengő hangon megszólalt s kitárult a nagyszoba ajtaja, elénk tárult a csodálatos színekben és fényben úszó nagy varázslat, a karácsonyfa. Az első percek szikrázó gyönyörűsége, a lelkem legmélyéig hatoló fennkölt szépség, az áradó csoda minden mást elsöpört, csak a karácsonyfa volt és semmi más. S amikor a Mennyből az Angyal muzsikája éppen a végéhez érkezett, édesanyám hangját hallottam, amint azt mondja:

- Bárcsak ő is velünk lehetne... - s fölnézett a könyvespolc felé, ahol nagyapám bekeretezett fényképe állt. Mintha az idő is töprengve megtorpant volna, merre is kell mennie, olyan súlyos, nagy csönd lett hirtelen, csak az édesapám által meggyújtott csillagszórók hangja hallatszott még egy kis ideig.

Akkor én a szememet elvonva édesanyámról, odaképzeltam, s a fa legalsó ágai közt szinte azonnal meg is pillantottam a nagyapám arcát. Erősen ráncos homloka, sűrű teljesen fehér szemöldökei alatt ugyanaz a derűs tekintet sugárzott, huncut mosoly ült a szája sarkában, mint amikor játszani szoktunk, és egyenesen rám nézett, mintha várt volna tőlem valamit. S hirtelen elhatározással, a karácsonyfára mutatva, felkiáltottam:

- De hiszen itt van!

Szememet édesanyámra emelve láttam, hogy párás tekintete értetlenül, csodálkozva mered rám. Kissé elbizonytalanodva, csendesén hozzátettem:

- Hát csak úgy... gondolatban,... tudod, képzeletben.

S akkor, ahogyan rám nézett az én édesanyám, azt soha nem fogom elfelejteni. Azokból a gyönyörűen párálló nagy barna szemekből éppen könnycseppé formálódva tört elő az emlékező fájdalom, de ezzel egy időben gyönyörűen elmosolyodott, de úgy, hogy az arca mégis inkább komoly maradt. Megölelve magához szorított és én azt éreztem, hogy úgy néz rám, mint egy felnőttre és most nagyon, de nagyon szeret engem.

Barátom itt megállt az elbeszélésben, fejét mélyen lehajtva lehunyt szemmel, mozdulatlanára merevedve ült.

Sokáig egyikőnk sem szólt semmit.

Kicsit később, óvatosan, hogy zajt ne csapjak, fölcihelődtem, és gyorsan elköszöntünk, közben boldog újesztendőt is kívánva egymásnak. Szokásától eltérően, barátom nem kísért ki a kiskapuig, sőt még a ház ajtajáig sem, amit miközben becsuktam magam mögött, visszapillantva láttam, hogy barátom, párás szemeit ismét a karácsonyfa alsó ágai közé ejtve, visszahuppan a karszékébe.

Súlyos érzelmekkel küszködve érkeztem a műúthoz, ahonnan épp lekanyarodott a murvás útra egy nagy, széles személyautó, kaliforniai rendszámmal. Hitetlenkedő csodálkozással bámultam a benne ülő harmincöt év körüli fiatalembert, aki az autót vezette és a mellette ülő fiatalasszonyt. Kettejük közt a hátsó ülésről, egy tízéves-forma fiúcska feje kandikált ki.

A hó meg csak hullott, egyre zuhogott és az én lelki szemeimben hirtelen megjelent egy teljes szépségében tündöklő, sziporkázó karácsonyfa, aminek alsó ágai közül rám mosolygott egy ősz öregember, akit azelőtt sohasem láttam, mégis oly ismerősnek tűnt.

Torzó

Torzóvá lettem, vagy
Tán annak is születtem.
Vagyok, ami vagyok,
S már így is maradok
Ne vegye hát senki zokon,
Hogy e verset is, most
Csak eddig írom.

Farkastörténet

(Két öreg beszélget 5.)

Ahogy az ilyen csodálatos nyárvégi napokon szoktam, most is kiültem a diófám alá, hogy a magam cseresznyefából készített padján hátra támaszkodva, gyönyörködjek a lenyugvó nap aranyos sugárzásában. Innen a Búvó-hegyről rátekintve, az alig két kilométerre fekvő falu egy gazdagon hímzett színes terítőnek tűnt volna, ha nem látom az apró hangyaként mozgó embereket és nagyobb állatokat, s nem hallatszik idáig az a szinte megkomponált zenének tűnő csendes morajlás, ami az élet biztos jelenlétéről számol be minden másodpercben.

Valójában a Búvó-hegy sem volt igazi hegy. Igaz, a közepén, ahol szerény házikóm is állt, talán ötven-hatvan méterrel a környezete fölé emelkedett, amit nagyjából egyforma szélességben körbevett egy mocsár. A sűrű nád között kisebb-nagyobb szabad vízfelület is megcsillant, arról árulkodva, hogy a terület gazdag élővilágot rejt. Mindenütt a mocsár széle felé eső részeken öreg fűzfák görbedeztek, itt-ott szürke gémek, kócsagok üldögéltek a vízbe hajló ágakon. Mindezen tulajdonságai miatt választottam éppen ezt a helyet, midőn aktív életpályámnak a végére érve, a városból ide költöztem.

Mivel a valamikori tulajdonos által ide telepített szőlőt tovább gondoztam, így most a lenyugvó nap fénye saját vörösboromat tartó poharamon csillanhatott meg. Ez idő tájt túl sok munka a kertben nem lévén, még jócskán az este beállta előtt, kiültem hát ide, a diófa alá s vártam a naplementét. Tekintetemmel végigkövettem a szőlőm végétől a falu felé futó gyalogutat, ami sárgán világított, ahol a sűrű nádból itt-ott előtűnt. Valamelyik előttem gazdálkodó tulajdonos gondosan feltöltötte és murvával megerősítette ezt az egy méternél sehol sem szélesebb utat, ami máig az egyetlen, s így most már nem titkos, hegyre vezető út volt. Éppen egy gólya röptét követtem, amint a mocsár hozzám közelebb eső szélén leereszkedve, hosszú piros csőrével böködni kezdett valami kis állat után a vízben, amikor valaki a nevemet kiáltotta. A hang nem jött túl messziről és ismerősnek tűnt. Fölállva, az ösvény közelebbi kanyarulatait figyeltem s nemsokára meg is láttam a mocsárból csaknem kiérkező alakot, akiben mindjárt régi barátomra, a vándorkereskedőre ismertem. Magas alakja kissé előre hajlott, és lépteit talán túlzottan lassúnak, s talán kissé bizonytalannak is tűntek, ahogy a gyöngye emelkedőn fölfelé igyekezett. Ahogy észrevett, egy pillanatra megállt és egyik karját fölemelve, integetni kezdett. Sietős léptekkel indultam felé és örömmel öleltem magamhoz a rég látott barátot, akivel egy iskolába jártunk annak idején, s kapcsolatunk később sem szakadt meg, s akitől, mikor én régiségboltot nyitottam, ő meg vándor-árus lett - elég gyakran vásároltam ezt-azt, amikor a városban járt. A kölcsönös köszöntetés után aztán együtt ballagtunk föl, ahol mindjárt le is ült, mit ült, szinte rogyott az én cseresznyefa padocskámra. Gyorsan egy széket hoztam, s leültem vele szemben az asztal túloldalán.

- S hol van az árus kocsija? - kérdeztem, mert jól ismertem, a gyöngye motorbiciklit, az utána kötött, maga kreálta kiskocsival, amiben az éppen aktuális áruját hordozta s kínálta, amerre járt.

- Nincs már kiskocsi-áruda - legyintett. Aztán rövid, de annál beszédesebb hallgatás után rám emelte súlyos tekintetét és azt mondta: elfáradtam.

- Így van ez rendjén - mosolyogtam rá. - Fő, hogy egészség legyen! Látod, én már sokkal korábban felhagytam a bolti munkával, amint azt megüzentem neked, mint ahogyan azt is, hol találhatsz rám. S íme, meg is találtál, aminek nagyon örülök, tudod ugye?

- Igen, igen, s nem is volt nehéz ide találnom, hiszen gyakran jártam én erre felé is. De azt hiszem, nagyon jól megtaláltad ezt a helyet. Körben mindenütt mocsár és víz és nád meg gyékény. Meg az öreg fűzfák. S a falu alig néhány száz méterre van. De azért ide följutni... hát, fiatalon jobban ment volna! S főleg persze, ha valaki megmutatja ezt az egyetlen ide vezető ösvényt.

- Így igaz. S azt tudod-e, hogy a Búvó-hegy a nevét honnan kapta? Régen, a szilaj tatár és később török és labanc rablócsapatok előtt a falu lakói, a csak általuk ismert rejtett ösvényen, olykor, ha idejük sem maradt rá, hogy elhajtsák, jószágaikat is hátrahagyva, ide menekültek. Régebben a mocsár kétszer ekkora volt, fölért egészen a falu szélső házaihoz. Később valaki szőlőt telepített, és gyümölcsfákat is ültetett. Kis házat is fölhúzott vert fallal, de csak amolyan présház- és borpinceként szolgálhatott az épület, aminek romjain a magam kis házikóját fölépítettem. S milyen csodás kis történet is fűződik ehhez a kis épülethez! De erről majd máskor. Most inkább együnk, s igyunk is valamit!

Örültem, hogy régen látott barátom elfogadta a kínálást és a közös szalonnázgatás után, kellemes borozgatás mellett, régi emlékeket idézgetve, hosszasan elbeszélgetünk. Vacsora után tüzet raktunk s mellé telepedve figyeltük együtt a falutól jobbra, az öreg fűzek ágai közt lebukó, aranszínben pompázó, szinte hatalmasra nőtt napot. Egyre több, s egyre hosszabb hallgatás után, hirtelen, meglepően friss hangon, sokat ígérő mosollyal az arcán egyszerre azt mondta:

- Elmesélek neked egy történetet, pontosan úgy, ahogyan azt álmodban láttam. Akarod hallani?

Pontosan ezt vártam. Mostanában magam is egyre többször álmodtam éjszakánként, s mi tagadás, ezek közt sokkal több volt a szép, régi időket idéző álom, mint a rosszkedvű. Ezért is tehát rögtön lelkes igennel válaszoltam, mire ő belekezdett az álom elbeszélésébe.

- Hol volt, hol nem volt, túl az Óperenciás tengeren, de még az Üveghegyen is túl, élt egyszer egy szegény öregember. Nádfödeles, vert falu, egyetlen helyiségből álló házacskáját a falu legszélén maga építette, egészen az erdőhöz közel.

Egyszer, egy nagyon hideg, téli reggelen a szegény öregember azt vette észre, hogy elfogyott a tűzrevalója, még a reggeli teáját sem tudta a kis vaskályhán elkészíteni. Így aztán rövid töprenkedés után fölhúzta a csizmáját, fölvette kopottas bekecsét, fejébe meleg kucsmát tett, megmarkolta hosszú, vastagnyakú, erdőjáró botját és elindult fáért az erdőbe. Nem is kellett messze mennie, mert igen hamar rátalált egy kiszáradt fenyőre, aminek az alsó ágait szép sorjában letördelte és egymásra rakva, összekötözte őket a magával hozott spárgával. Megállt egy kis időre, hogy szusszanjon egyet, mielőtt indul, aztán hátára lendítette a köteg fát és a térdig érő hóban nagyokat lépdelve elindult hazafelé. Bal kezében a hátán függő faköteget tartotta a zsinórnál fogva, a jobb kezében lévő erdőjáró bottal pedig segítette a járását. Hamarost kiért az erdőből, maga mögött hagyva a fák, bokrok sűrűjét. Lassan haladt, mert igen erős szél is fújt,

ami éppen szemből érkezett. Nemsokára vastag bajuszán, szakállán és dús szemöldökén szinte megfagyott a vastagon rárakódó hó.

Ment, csak ment a szegény öregember és már rákanyarodott a házikójához vezető ösvényre, amikor baloldalt, a sűrű bozótból hirtelen előbújt egy farkas. Az öregember megállt, ledobta hátáról a gyűjtött fát és erdőjáró hosszú botját két kézzel erősen markolva, így szólt:

- No, te farkas! Hadd lám, mire megyünk mink egymással! - és kicsit megemelte a botot.

A farkas most lekushadva kissé, a szegény öregemberre nézve, nagy szomorúan azt mondta:

- Jaj, te szegény öregember, ne gondold felőlem semmi rosszat, hiszen, ha akarnálak, sem tudnálak bántani. Vén vagyok már, látod, nincsen egyetlen erősebb fogam sem, amivel megharaphatnálak - és nagyra tátotta a száját, hogy a szegény öregember belenézhesen.

Lejebb eresztette a szegény öregember az erdőjáró botját és jól belenézett a farkas nagyra tátott szájába. Aztán hümmögött egyet és így szólt:

- Hát, ami azt illeti, nem is látok szinte egyetlen fogat sem a szádban, csak néhány fekete, megkopott és hasadozó kis csonkocskákat. - Kis ideig hallgatott, méregette a farkast, aztán így folytatta: - Hiszek hát neked! Eredj békével, magam is tovább megyek.

Azzal ismét megragadta a földre dobott spárgát, hátára vetette a köteg fát és jobbjával az erdőjáró botra támaszkodva nekilendült, a nagy hóban súlyosan lépdelve, hazafelé. Nem tett meg azonban három lépést sem, amikor a farkas horkanását meghallotta. Egy mozdulattal ledobta a fát a hátáról, két kézre markolta az erdőjáró botot és megfordulva hatalmas erővel lecsapott. Az ütés a farkast éppen a két szeme között találta. El is terült nyomban és nyüsztve az oldalára fordulva, elhomályosult szemeit az öregemberre emelve, azt mondta:

- Látod, szegény öregember, nem érek én már semmit. Ha netán nem vetted volna észre, hogy rád akarok támadni, és nem ütöttél volna erősen fejbe, akkor sem ért volna bántódás, hiszen nincs, amivel beléd harapnék, te is láthattad - mondta keserves hangon, és ismét nagyra tátotta a száját.

- Teringettét! - kiáltott fel a szegény öregember és az erdőjáró botot magasra emelve, közelebb lépett - becsaptál, farkas! Mégis csak megtámadtál!

- Igen, bocsáss meg, de nem tehetek róla, igen éhes vagyok, és nem tudok már szaladni sem, hogy akár egy árva mezei nyulat is megfogjak. Kérlek, ne bánts! Hiszen látod, milyen nyomorult, vénséges vén, semmirekellő, magányos farkas lettem én, akitől valamikor az egész erdő, az összes napsütötte tisztásával, és a széles mezők minden élő állata félt, ha csak messziről is meglátott. Ne bánts hát, kérlek!

Elgondolkodva állt a szegény öregember rövid ideig, aztán lassan ismét hátára vette a fát, megfordult és elindult. Egy lépés után azonban megállt, erdőjáró botját a hóba szúrta és jobb kezével a kucsmája alá nyúlva, megvakarta a fejét. Egy pillanat múlva azonban tovább indult, de már a második lépésnél ismét megállt, és mint az imént, megint megvakarta a fejét. Aztán nagyot hümmentve megint tovább indult. Ám a harmadik lépés után megint megtorpant és most már a fát is ledobva a hátáról, nagyot mordulva megfordult és a még mindég a hóban elnyúló farkasra nézve, megszólalt:

- Mégis rám támadtál, te farkas! - kis ideig előbb csak a lába előtti hóba meredt, majd ismét a farkasra emelve a tekintetét, így folytatta: - De tudod mit? Azt mondom,

gyere velem haza, az én kis házamba. Ott ellehetsz, senki bántani nem fog. És amíg énnekem lesz mit enni, addig te sem fogsz éhezni. Na, mit szólsz hozzá?

A farkas egy pillanatig csodálkozva, hálásan nézett a szegény öregemberre, majd óvatosan odabicegett mellé.

Így mentek aztán, együtt a szegény öregember, a lábához sirülő farkassal és hátán a begyűjtött fával, jobbjában erdőjáró botjával, egészen hazáig, S ma is élnek, ha meg nem haltak.

Így volt, aki nem hiszi, járjon utána!

A döbbenettől s a mese hatása alatt, megszólalni sem tudtam. Barátom olykor fölpillantott rám, miközben a tűzben kotorászott, végül várakozó tekintettel fölnézve, azt kérdezte:

- Mondj hát végre valamit! Tetszett a mese?

Olyan mese nem volt, nem lehetett, ami nekem ne tetszett volna, egész kicsi koromtól mostanáig. Megnyugtattam tehát a barátomat s még mindég a mese hatása alatt, odacsusszantam a fűben melléje, karommal átöleltem a vállát és így, együtt, sokáig csak hallgattunk, s bámultunk az elhamvadó tűzbe, ami egyre gyöngülő hullámokban eregette napbarnított, ráncokkal teli arcunkra aranyba hajló, vöröses fényét.

Cseresznyefám alatt

Ülök a cseresznyefám alatt
De a szívem ma nem vigad
Mint annyi tavaszon, mikor
A kibomló virágrengeteget s
A röpködő méheket figyeltem.

Mintha régen lelakatolt ládából
Megrohannak az emlékek.
Előbb csak a rosszak jönnek
Tört lélekkel figyelem jöttüket
S küldeném is el őket, de
Azt mondják, nem lehet -
A parancs, hogy gyötörjenek.
S ki adja a parancsot? - kérdezem
Fejüket ingatják, úgy felelnek.

Egyszerre azonban a
Szép emlékek is előtörnek
Babusgatják, simogatják a lelket
S én nem kérdezem, hogy
Ki küldött benneteket.
Csak fölnézek és látom,
Virágtól virágig, zümmögve
Röpülnek még egyre a méhek.

Pipacsvirág

Mielőtt a történet elbeszélésébe fognék, engedjék meg, hogy egy megjegyzést fűzzek hozzá. Mégpedig, azt, hogy természetesen mindenki maga dönti, döntheti el, elhiszi-e, hogy a dolgok éppen úgy estek meg, ahogyan én elbeszélem, avagy nem.

Ezek után pedig magamról néhány szót. Nem kívánom az egész eddigi életemet bemutatni, pusztán az eseményekhez közvetlenül tartozó részletekről szólok röviden. Tehát, tanárember vagyok. Történelem mellett magyar nyelvet és irodalmat tanítok az általános iskolás gyerekeknek. Egy kisvárosban születtem és nőttem fel, majd tanári oklevelemet a fővárosban sikerült megszereznem, és városunkba visszatérve, abban az iskolában kezdtem tanítani, ahol magam is tanultam annak idején. A történet pedig itt veszi kezdetét.

Már amikor én tizenegy vagy tizenkét éves lehettem, egy fura ember került az iskolába, mégpedig a gondnoki teendők ellátására. Egy év alatt az iskola kertje, udvara és az utcai frontja is egészen megváltozott. Minden szép és rendezett lett, tele virágágyásokkal, szép cserjékkel, fiatal fákkal. Furának azért mondom őt, mert amellet, hogy egy kicsit púpos volt, és nagy fogai szinte mindig kívül mutatkoztak az ajkán, igen hallgató ember volt. Mindezek mellett azonban nagyon szeretett bennünket, sose bántott senkit, akkor sem, ha véletlen a labda után szaladva, a virágágyásban tiportuk a gondosan nevelt virágokat, vagy ha játék közben nagy csomókat rúgtunk ki a pázsitból. Olyankor csak a fejét csóválva mormolta, hogy „ez bizony nem szép dolog”, meg hasonlókat. De amiben tudott, mindenben segített nekünk, a különféle rendezvények alkalmával, de más egyéb ügyekben is. Fontos megemlíteni, hogy soha senki gúnynevet - ahogyan azt a testi hibás emberek esetében gyakran megteszik a gyerekek - nem ragasztott rá és nem csúfolódott vele egyéb módon sem. Mindenki csak Bandibának szólította, a neve után, ami Istenes András volt. A legközvetlenebb kapcsolata a gyerekek közül velem alakult ki, s ennek oka az lehetett, hogy én gyakran inkább olvastam a szünetekben, a fal mellé lekuporodva a földre. Ilyenkor gyakran nézett rám szelíden, nagy barna szemeivel tekintetében, valamiféle csodálkozó tisztelettel.

Hogy már tanárként ott dolgoztam, továbbra is csak Bandibának szólítottam őt a régi szeretettel és már nagyobb tisztelettel is. Szerette őt a többi tanár is, aminek egyértelmű jelét adták, azzal, hogy amikor megnősült, akkor, aki tudott, elment az esküvőre a templomba. Pedig a lány, akit elvett, vagy inkább annak az anyja, meglehetősen rossz hírben állt. Csúnya dolgokat rebesgettek arról, hogyan élt ő a fővárosban, mielőtt ide telepedett egy városszéli, aprócska romos épületbe a temetőt övező kiserdőn is túl, ahol már a szántóföldek uralták a tájat egyedül, csak a kislányával. A kis házacska valamikor a nyárikonyha lehetett, amit meghagytak, amikor a lakóházat - hogy annak anyagait máshol felhasználják -, elbontották s elszállították. A lány, az iskolát befejezve, a helyi moziban kapott állást, takarított és miegymás. s bár kicsit bicegett, termete és alakja kifejezetten szépnek volt mondható, ám az arca ennek ellentéte. Bőrét a jobb oldalon csúf ragya borította, szűkre húzott szeméből apró, fekete szempár villogott a föltűnően hosszú, fekete szempillák alatt. Dús, göndör fekete haja rakoncátlan hullámokban zuhant keskeny vállaira. Mindent egybevetve, nagyon különös jelenség volt, és bár akik közelebbről ismerték, semmi rosszat rá nem tudtak mondani, a fiatal férfiak messze elkerülték. A munkahelyén a hangját is alig hallották,

beszélgetésbe senki nem elegyedett vele s ő maga sem kezdeményezett ilyesmit. Pedig volt ennek a lánynak egy csodálatos adottsága, mégpedig az, hogy gyönyörűen énekelt. Némelykor - ekkor már egy éve tanítottam -, ha a temetőbe menvén, a romos kis ház közelébe jutottam valamilyen okból, ezt magam is megtapasztalhattam és mondhatom, meg kellett állnom, hogy abban kicsit elgyönyörködhessek.

Így esett aztán, hogy már huszonöt éves is elmúlt, amikor feleségül ment a mi Bandibánkhoz, aki nála legalább tizenöt évvel volt idősebb. Mondták is néhányan akkor, hogy „na, megtalálta a zsák a foltját”, meg hogy: „hát az isten is egymásnak teremtette őket” - összecsippentve a szemüket, kaján mosollyal az ajkukon. Mindenesetre a mi tantestületünk - amellet, hogy a templomi esküvőn szinte hiánytalanul megjelent - nagyvonalú nászajándékként egy jó minőségű porszívót is adott nekik. Akkor és ott láttam először és utoljára a lány édesanyját is, aki aprócska, vékony öregasszony volt, már jócskán hatvan év fölött. Meggömbült háttal ült az első padsorban, egyedül és szinte az egész szertartás alatt - ami nagyon rövidre szabott volt - a könnyeit törölgetve. Emlékszem, ahogy hárman, a templomból kijövet, kissé sietős léptekkel, mintha szégyenkeznének valami miatt, elindultak a város széle felé, ahol a romos ház állott. Nem követte őket násznép, lagzi nem volt. Alig telt el egy év és kislányuk született. Egészséges, szép kisbaba volt, a kórházban megcsodálták a nővérek. Attól kezdve Bandibá mintha más emberré vált volna. Hozzálatott, hogy a romos kis ház oldalához egy három helyiségből álló épületet húzzon fel. Gyakran fütyörészett munka közben, amit azelőtt sohasem csinált, sőt olykor késő délután, amikor már csak maga volt az iskolában, a kertet, virágokat gondozva, még énekelt is. Szép, régi népdalokat énekelt, kissé reszelős hangon, csöppet sem hamisan.

Nem telt el két év, hogy munkába álltam, és ahogy ez lenni szokott, én is rátaláltam a nagy „Ő”-re, vagy inkább megtaláltuk egymást. Feleségem nem messze a mi kis városunktól egy általános iskolában dolgozott, éneket és zenét tanított. Néhány hónap múlva össze is házasodtunk ott, a helyi templomban és az esküvőt nagy, sátoros lakodalom követte, amire természetesen meghívtam az összes kollégámat és a Bandibát is, aki szerényen visszautasította azt, hivatkozva arra, hogy kislánya nagyon várja mindig otthon.

Megszokott rendben, munkában és babavárással teltek-múltak a napok, amikor egy napsütéses tavaszi reggelen, az iskolába indulván, Bandibá köszönt rám a kapunk előtt.

- Jó reggelt, tanár úr!

- Jó reggelt, Bandibá! De örülök, hogy látom! Mi járatban errefelé minálunk?

- Én a tanár úrhoz jöttem éppen - mondta sűrűn pislogva, kissé zavartan, tekintetét hol rám, hol a földre vetve.

- Akkor menjünk is be mindjárt, a feleségem épp most főzte le a kávé, iszunk egyet, jó tejszínhabosan - mondtam és szélesre tárva a kaput, gyöngéden próbáltam útnak indítani befelé a váratlan vendéget, aki azonban megállva maradt és egyik kezével udvarias elhárító mozdulatot téve, azt mondta:

- Inkább maradnék én idekinn, hogy a tanár úrral nyugodtan beszélhessek.

Tekintete nagyon komoly volt, kétség nem férhetett hozzá, hogy hiába is erőltetném tovább a tessékelést.

- Tetszik tudni - szólalt meg Bandibá jól érzékelve pillanatnyi bizonytalanságomat, és kissé mentegetőzve - egy személyes ügyről lenne szó, nagyon komoly dologról.

- Az más - mondtam komolyan, meglepetésemet alig tudván titkolni.

Leginkább a hangja lepett meg, ami szinte suttogóvá halkult és mintha kicsit remegett volna. Egy pillanatig sem haboztam tovább.

- Azt javaslom, hogy sétáljunk egyet, s közben mondja el, miről is lenne szó.

- Igen, igen... köszönöm - mondta rám emelve a tekintetét, ami súlyosabb volt talán még egy szekérnyi feketeszénnél is.

A Templom-tér felé indultunk, de mindjárt az első kereszteződésnél elfordultunk egy mellékutcába. A nap szikrázóan sütött, s már most érezni lehetett a melegét, ahogy kigombolt ingembe ütköztek a sugarai. Bandibá kis idő múlva végre belekezdett a mondandójába.

- Azért jöttem, hogy megkérjem tisztelettel a tanár urat egy segítségre. S máshoz nem mehettem, mert magát gyerekkorától ismerem, s láttam, mennyire szeret olvasni. Meg hát, aztán végül magyar tanár is lett. Aki ismeri a szép könyveket, meg a verseket. Meg mindenféle írott dolgokat, s egészen biztos, hogy maga is szépen tud írni ilyeneket. Ugye, így van, tanár úr? - fordult felém izgatott arccal.

- Hát, ami azt illeti, amit elmondott, az úgy is van, kivéve talán, hogy én nem tudok regényeket meg verseket írni. Hiszen akkor nem tanárember volnék, hanem író.

- Na, igen, hát én ehhez nem értek, de ugyebár vannak más irományok is...

- Na, igen - vágtam a szavába -, az elmúlt öt-hat évben, amióta tanítok, többen megkértek már, hogy írjak meg helyettük valami beadványt, kérelmet a hatósághoz, és hasonlókat. De ez egészen más, mint regényeket vagy verseket írni.

- No, éppen erről van szó, hogy maga szépen meg tudja fogalmazni és le tudja írni, amit kell.

Én elmosolyodtam, s néhány hosszú másodpercig egyikünk sem szólalt meg. A csöndet végül én törtem meg.

- Hát miről lenne szó? Valami hivatalos beadványt kellene megírni? Mert akkor semmi probléma, megcsinálom szívesen.

A válasz nem jött mindjárt. Csöndben lépegettünk s egy kis parkba értünk, ahol néhány pad vette körül az aprócska homokozót. A parkban senki nem volt rajtunk kívül. Bandibá ekkor megállt, egyenesen a szemembe nézett és azt mondta.

- Nem hivatalos levél. Másfajta. Szerelmeslevél.

Elhülten álltam és néztem rá.

- Tudja, mindig is szerettem volna szerelmeslevelet írni a feleségemnek, de akár-hogy kínlódtam, nem sikerült. És őt én úgy szeretem, hogy... és azt szeretném kérni a tanár úrtól, hogy írjon egy szerelmeslevelet az én nevemben, hogy azt oda tudjam adni neki, most, hogy tizedik éve már, hogy egybekeltünk.

Itt elakadt a hangja. Könyörögve nézett rám, aztán tekintetét hosszan a földre szögezte, egyik lábával a talpunk alatt letaposott finom sódert tologatva előre-hátra.

Először megszólalni sem tudtam a döbbenettől. Töprengve sétálni kezdtem a homokozó körül, végül ránéztem és azt kérdeztem:

- Hát, hogyan csinálhatnánk? Hiszen én szinte semmit nem tudok a feleségéről, arról, hogyan ismerkedtek meg, hogyan élnek, egyáltalán...

Hirtelen a szavamba vágott:

- Én mindent elmondok, amit bele kéne írni a levélbe, a tanár úrnak csak szépen meg kéne fogalmazni.

Különös gondolatok kavargtak a fejemben. Először is az, hogy erkölcsi szempontból rendben volna-e a dolog? Aztán az, hogy én még soha senkinek nem írtam

szerelmeslevelet, még a saját feleségemnek sem. Ezen el is mosolyodtam és ekkor született meg bennem az elhatározás: igen, megírom azt a levelet, bármi történjék is. Nagyot sóhajtottam, aztán még mindig mosolyogva, Bandibá szemeibe nézve azt mondtam:

- Rendben van. Megírom a levelet.

Mintha az életét mentettem volna meg, Bandibá úgy ugrott hozzám, hogy a kezemet megszorítva, hálás köszönetet mondjon.

En az egyik padhoz vezettem és leültünk.

- Akkor, Bandibá, várom, hogy mondjon nekem valamit arról, hogyan ismerkedtek meg, hogyan szeretett bele és így tovább és így tovább, aztán mindent, amit el akar neki mondani.

A történetet itt egyelőre nem folytatom, inkább ide idézem a nem sokkal később megszületett szerelmeslevelet.

„Drága Pipacsvirágom!

Bocsáss meg nekem, hogy eddig nem írtam neked, hogy elmondjam, mennyire szeretlek! Megteszem ezt most és közben emlékezem. Emlékezem arra a pillanatra, amikor először megláttalak a patak partján. Te nem láthattál engem, mert lenn voltam a vízparton, de én tisztán láttalak, ahogy a fejedre igazítod a pipacsból készített kis koszorút és táncos léptekkel, körbe-körbe fordulgatva magad körül egyre csak énekel-tél. Olyan gyönyörűen szólt a hangod, hogy a szívem majdnem meghasadt bele. Aztán észrevettél és riadt tekintettel nézve vissza rám, el akartál szaladni, de én megállítottalak. Emlékszel? Emlékszel, hogy mit mondtam? Igen, azt mondtam, hogy „Ne fuss el, te gyönyörű leány”. És te azonnal megálltál és egyre csak rám szegezve a tekintetedet, a csodás fekete bogárka szemeidet, vártad, amíg hozzád megyek. És csak néztük egymást, csak néztük és nagyon sokáig nem tudtunk megszólalni sem. Mert a szerelem erősebb volt. Elvette a hangomat is. Kicsit később elmosolyodtál, ami olyan volt, mint-ha arany fénysugár szállott volna alá az égből és azt kérdezted: „Na, megnémultál?” De én továbbra sem tudtam egy szót sem kiejteni, pedig azt kellett volna mondanom, hogy szeretlek, szeretlek, szeretlek! Ám néma maradtam. Minden porcikám remegett, még a szívem is össze-vissza kalimpált. Akkor te azt mondtad: „Most mennem kell.” És elindultál, hangosan kacagva vissza-visszanéztél és már majdnem eltűntél a bokrok között, amikor hallottam, hogy azt kiáltod: „De holnap is itt leszek ám!”

Drága kis Pipacsvirágom! Ugye, tudtad már akkor, hogy én szerelmes lettem beléd. Az egész éjszakát álmatlanul töltve vártam a másnapot. Igen, s már kora reggel ki-mentem a patakhoz - remélve, hogy még a délelőtti kijössz, de te már ott voltál és friss pipacskoszorúval a gyönyörűséges göndör hajadban engem vártál. Igen, tudom, hogy vártál. Azt akarom, hogy bocsásd meg nekem, hogy eddig nem írtam neked szerelmes-levelet. És tudom, hogy tudod, de mindig mondani is fogom, hogy szeretlek nagyon, amíg csak élek s még aztán is, mindig szeretni foglak.”

Ahogy abban megállapodtunk, Bandibá a következő hét szombatján eljött s el is vitte a levelet. Én pedig boldog voltam, hogy ilyen módon segíthettem, hogy ekkora örömet okozhattam.

Aratás idején megszületett első gyermekünk, Boriska, s minden baj nélkül értük meg a karácsonyt is. Aztán szinte észre sem vettük s hirtelen kitavaszkodott. Egy nap-sütéses, szeles áprilisi reggel, amint a boltba indultam, hogy friss kenyeret vegyek, a kapunál Bandibába ütköztem, éppen úgy, mint egy évvel azelőtt.

- Jó reggelt, tanár úr - köszönt rám s nagyon zavartnak látszott.

- Isten hozta, Bandibá! - köszöntöttem én is. - De jó, hogy újra látom.

- Azért jöttem, tanár úr, mert tudja, most lesz a házassági évfordulónk és arra szeretném kérni, hogy írjon nekem megint egy szerelmes levelet.

Elhűlten álltam, rámeredve és nem akartam hinni a fülemnek. Aztán csak közénk telepedett a nagy csönd, amit végül ő szakított meg.

- Ha tetszett volna látni, milyen boldog volt az én kis Pipacsvirágom, amikor azt a levelet elolvasta! - mondta halk, remegő hangon. - Rögtön táncra perdült, és énekelni kezdett, aztán megölelt és sok-sok csókot nyomott az arcomra, meg ide ni, a homlokomra. S az olyan jó volt, tetszik tudni, olyan, mint régen, ott a patakparton, amikor először megöleltük egymást.

Egyenesen rám nézett és én láttam, hogy könnycsepp készül a szemeiben. A hangja remegett és a mosoly az arcán, láttam, hogy inkább egy kitörni készülő sírást volt hivatva elrejteni. Két karját kitárta felém és most már szinte könyörögve azt mondta:

- Nagyon kellene az a levél, tanár úr, kérem. Hiszen ő bizonyára nagyon várja is, hiszen a tavaly is ugyanebben az időben vittem neki azt a másikat ...

Leengedte a karjait és leejtette a fejét a mellére, úgy állt ott. Nagy és erős embernek ismertem meg a Bandibát, és amit most abból láttam, keserűséggel töltött el. „Végül is - gondoltam magamban - egyszer már megtettem és mindenkinek csak örömet okoztam vele” - győzködtem magam némán.

- Miért is ne írnám én meg azt a levelet, Bandibá - kiáltottam, kissé talán túl hangosan is. - Miért is ne?

Bandibá öröme leírhatatlan volt. Leültünk egy padra és ő mindjárt bele is fogott, hogy elmondja, milyen aktualitásoknak kellene szerepelnie a levélben. A levelet, amit annak rendje módja szerint megírtam, Bandibá az egy héttel későbbi szombaton, kissé döcögős léptekkel, el is vitte.

Teltek-múltak az évek és Bandibá minden tavasszal újra megjelent és beszámolt arról, hogy a kislánya milyen szépen fejlődik, hogy Pipacsvirág a világ legcsodálatosabb asszonya s én megírtam mindig a leveleket.

Aztán ebben az évben is, egy áprilisi reggelen ismét ott láttam Bandibát, amint fel s alá sétálgat az utca túloldalán. A púpja most sokkal nagyobbnak tűnt és az egész ember kissé meggörbülve, előre hajolva járt, kezében botot tartott. Szeles, hűvös volt a reggel, esőre is állt, ezért hamar fölkaptam magamra az orkános dzsekimet, fejembe kalapot húztam és kimentem kaput nyitni.

- Kerüljön beljebb, Bandibá! - mondtam hangosan, mert a szél is erősen fújt.

Kezével egy elhárító mozdulatot tett és már éppen mondott volna valamit, de megelőztem. Belekaroltam és kicsit nógatva, sikerült rávennem, hogy bejöjjön a házba. Lassan, kissé bizonytalan léptekkel kísért egészen a konyháig. Ott leültem az asztalhoz és forró teát tettem elé, amit éppen akkor főztem. Nem kellett sokáig várnom, hogy elkezdje a mondandóját, így hamarosan megismerhettem a kis családja elmúlt évi történetét. Megtudtam, hogy állnak a falak és tető is van fölöttük, most következnek a belső munkálatok. S hogy ezért, de minden másért is, a csodás Pipacs-

virágnak jár köszönet csakúgy, mint a nem múltó szerelméért, ami őszinte és múlhatatlan viszonzásra talál.

A levél annak rendje-módja szerint elkészült, amit Bandibá szokás szerint egy héttel később el is vitt. S most idézek ebből a legutóbbi levélből néhány sort:

„S te, szerelmem, biztosan nagyon jól tudod, hogy az én összes gondolatom csak rólatok és értetek szól s ezért, ha véletlenül és szándékom ellenére csak egy kicsit is megbántottalak valaha, azt bocsásd meg nekem, kérlek. Mert ha nem, én abba belebetegszem és bele is halok. S ugyanígy, ha a kislányunknak valami kárt, bajt okoztam. Tudom, hogy megbocsátasz, hiszen szeretsz. Tudom, mert érzem. S ugyanazt a szerelmet érzem most, amikor átölelsz engem, és apró csókjaiddal kedveskedsz, mint akkor, ott a patakparton és azóta is mindig és egyfolytában. Drága szerelmem, köszönöm neked ezt és mindent, az egész életemet is neked köszönöm, ami nélküled nem is lenne élet. Szeretlek, kicsi Pipacsvirágom és örökké szeretni foglak, ugye tudod? Ezért kérlek, hogy nap mint nap, ahogy eddig is, finom csókjaiddal ébressz, és este ölelj magadhoz szorosan és soha ne engedd, hogy egyedül aludjak el.”...

Az ötödik évben azután, hogy megnősültem és ide költöztem ebbe a kis faluba, szokásomhoz híven, Halottak Napja lévén, vonatra szálltam, hogy elmenjek szüleim sírjához, s letegyem virágaimat a városi temetőben. A napi programom azonban úgy alakult, hogy szokatlanul későn érkeztem meg a városba. Régen beesteledett, nyirkos hideg is volt, gyöngé, de szinte fagyos szél fújt. Rögtön fölszálltam a buszra, ami a temetőhöz vitt. A buszon két volt kollégámmal is találkoztam, akikkel beszélgetésbe elegyedtünk. Szó esett az iskolában folyó munkáról, és én megkérdeztem, hogy látják, milyen kislány a Bandibá lánya.

- Hiszen be sem iratkozhatott az iskolába, szegény! - kezdte az egyikük, mire én csodálkozva közbevágtam:

- Hogyhogy be sem iratkozhatott?

- Nagyon egyszerű. Szegény meghalt öt éves korában.

A döbbenettől szólni sem bírtam, sőt levegőt is alig tudtam venni. Ám a másik kollégám még hozzátette:

- S még ugyanabban az évben utána ment az a szegény asszony is. Pedig milyen szépen indult minden! Olyan szépen éltek, hogy azt sokan megirigyelhetnék!

Nem is emlékszem, hogyan búcsúztunk el, csak arra eszméltem föl, hogy ott állok a kiserdőn túli romos kis ház előtt. Darabig csak álltam és néztem a szinte omladozó falakat. Enyhe szédülés környékezett. Oldalra nézve, a ház jobb oldali fala mellett egy legalább ötven centiméterre kiemelkedő betonalap fűvel, cserjével benőtt rajzolatát fedeztem föl. A házban sötét volt. Megzörgettem az ajtót és vártam, hátha kijön valaki. De a megismételt zörgetésre sem gyulladt fény, ajtót nem nyitottak. A fejem zúgott, a szívem mintha felére zsugorodott volna össze, s hallottam sűrű dobbanásait a fülemben. Lassan elindultam vissza a temetőbe. A kapu nyitva volt, odabenn jól ismert sejtelmes, jellegzetes fénnel világította meg a magasra nőtt gesztenyefákat a sírokon égő gyertyák sokasága. A bal oldali ösvényre tértem, ami hátra, szüleim sírjához vezetett. Már lelassult léptekkel haladtam, cseppet sem törődve a hideggel. Ahogy a jól ismert nyomókút mellé értem, hirtelen emberi hangra lettem figyelmes. Izgalmamot fokozta, hogy a hang ismerős volt. Néhány lépést téve abba az irányába, megálltam,

mert megláttam a sír fölé boruló alakot. A földön térdelt, két kezét imára kulcsolva, a szeme magasságában tartotta és lassan, kicsit előre-hátra hajlongva beszélt. Fülelni kezdtem és lassan a szavak is érthetővé váltak.

„S ugyanazt a szerelmet érzem most, amikor átölelsz engem, és apró csókjaiddal kedveskedsz, mint akkor, ott a patakparton és azóta is mindig és egyfolytában. Drága szerelmem, köszönöm neked ezt és mindent, az egész életemet is neked köszönöm, ami nélküled nem is lenne élet. Szeretlek, kicsi Pipacsvirágom és örökké szeretni foglak, ugye tudod? Ezért kérek, hogy nap mint nap, ahogy eddig is, finom csókjaiddal ébressz, és este ölelj magadhoz szorosan és soha ne engedd, hogy egyedül aludjak el.”...

Ahogy hallgattam és figyeltem a sír fölé boruló sötét árnyékként mutatkozó alakot, ismét elfogott a szédülés. Nem egészen olyan, mint a kis házikónál, nem sokkal ez előtt, hanem valami egészen más. Fura mód színek kavalkádja öntött el, hol mintha szivárványt láttam volna, hol meg egy gyönyörű vízparti napfelkeltét késő augusztusban. Aztán ez a színes sziporkázás áterjedt az egész temetőre, a gyertyák körüli sárga fény egyre nagyobbá vált. Meg kellett támaszkodnom a mellettem magasodó gesztenyefa törzsébe és egy kicsit lehunytam a szemem. Amikor ismét fölnéztem, a sír mellett három alakot láttam. Bandibá bal kezével Pipacsvirágot ölelte magához szorosan, miközben szájuk csókban forrt össze. Pipacsvirág hosszan lelógó rakoncátlan hullámvázú, göndör fekete haján fölül kis pipacsból font koszorú virított, a kislány, aki szorosan hozzá simult, egyik kezében egy csokor pipacsot szorongatott, és szemét a szüleire függesztve, boldog mosoly terült szét az arcán. Nem tudtam, hogy csak képzelelődom-e vagy a valóságban is megtörténik, amit látok. Megint lehunytam a szemem és próbáltam koncentrálni. Amikor ismét fölnéztem, a három alak éppen emelkedni kezdett. Lassan teljesen együtt, mint egy világító gömbben emelkedtek, már magasabban voltak, mint a gesztenyefák lombja, végül fokozatosan elhalványulva, eltűntek a sötét égboltban.

Sokáig álltam mozdulatlanul, szememet az égre tapasztva. Kis idő múltán a furcsa színes világ elhalványult s egy pillanat alatt el is tűnt. Szédülésem is megszűnt. A sírra pillantottam, szememmel Bandibát kerestem, de elnézve a kijárat felé is, nem láttam őt sehol. Sem őt, sem Pipacsvirágot a kislánnyal.

Bandibát később sem láttam soha. Nem álldogált tavasszal a kapunk előtt többé, hogy újabb szerelmeslevél megírását kérje. Később, egy volt városi kollégával beszélgetve, amikor felőle érdeklődtem, a válasz az volt, hogy nem látták Halottak Napja óta, eltűnt, üzenetet sem hagyva, nyomtalanul, mint a kialvó gyertya fénye. „...Mint a kialvó gyertya fénye” - ismételtam magamban, aztán elbúcsúzva a kollégámtól széles, boldog mosollyal az arcomon mentem tovább. És most is, valahányszor Bandibá eszembe jut, könnyedén megszédülve, édes derű önti el a lelkemet, és vidám mosolyt terít az arcomra, ahol hosszú percekig sugárzik, mint a szivárvány fénye, vagy mint valami egészen új és más, kábítóan szép fényforrás.

Készen állok

Ahogy, ha kérnétek

Az útra készen állok
Bármikor mehetek.

Kár, hogy magammal
Mindent nem vihetek
Tengereket, folyókat, a tavakat
S mind a pangó vizeket
A gyöngé, sásokat, nádakat
Az erdőket, szántókat és legelőket.
Maradnak a szürke géme
A vadkacsák és a ludak,
S az összes lakója még
Minden erdőnek, mezőnek
Emberlakta háznak, kunyhónak.

Az útra készen állok,
Bármikor mehetek.

S ha netán volna szándékotok,
Hogy itt a dolgokat átrendezzétek,
Kérlek, hogy ne bántsátok őket,
Az itt élő állatokat, növényeket
És ne az embereket se, mert
Bennük is ott lakik az egyetlen
Amit magammal viszek, íme:
Nem más ez, mint a szeretet
Tudvalevő, ez áll mindenek felett.

Az útra készen állok, -
Bármikor mehetek.

Nem megyek már sehova

Nem megyek már sehova
Hiába csábít,
Igéz álmaim hosszú sora.
Villám sikít,
Rám csap élesen fény-ostora.
Minden hiába -
Nem megyek már sehova.

Pedig látom az utat,
Állok itt mégis
Barát hív, integet pedig,
Ám csak elrémit
Nem indít meg az útra.
Minden hiába -
Nem megyek már sehova.

Vulkán ereje üz, hajt,
Hogy rajta, nosza,
Elöttem minden világ csodája
Mozdul lábam,
Megmarkolom erdőjáró botom.
Minden hiába -
Nem megyek már sehova.

Utam
Bencének

A tiszta forrás
Rejteket keresem.
Szomjazva egyre
Csak megyek,
S iszom a döglött
Pocsolyák vizét.

Nap mint nap
Bizakodva ébredek
Ám látom,
Mind messzebb
Kerülnek a
Hófödte hegyek.

Ősi énekeinket dúdolván,
A rothadás ragadós bűzét
Magamról mind vakarva,
Az egyre növekvő gazt tiporva,
Csak megyek - s benne
Maholnap, bizonynal elveszek.

Föllelhetetlenül

Valahol mélyen egy
mélytengeri ékben
vagy a földben
talán éppen alattam
a táguló mélység
szöszmötölő
csendjében
a magába forduló
sötétségben
a belül lakó
világvégen
ott
ahol a színekülönbségek
szeretkezésében
csak egy
halványan
permetező szivárvány
gyöngéd fénye
babrál ott
lenn
nagyon mélyen
egy minden
emberi és földi
dolgoktól mentes
hangtalan világ
vár rám
Vár,
hogyan álompalota ívű
szép szemét
lehunyja
és
néma mozdulatokkal
boruljon
rám.

